

Szczegółowe wymagania przedmiotowego oceniania z przedmiotu „Edukacja obywatelska” dla liceum ogólnokształcącego i technikum

Nowa podstawa programowa 2025

ROZDZIAŁ I. Ja i społeczeństwo

PYTANIE WIODĄCE: Co to znaczy być dobrym obywatelem / dobrą obywatelką?

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Patriotyzm									
Liczba godzin: 2									
1.1	Uczeń: (P) I.1) wyjaśnia, czym jest patriotyzm; formułuje opinię o różnych formach i sposobach wyrażania identyfikacji z ojczyzną i troski o ojczyznę; rozważa, co to znaczy być dobrym obywatelem	patriotyzm: narodowy, obywatelski, gospodarczy obrona cywilna obowiązek obywatelski dobry obywatel postawa patriotyczna	– wskazuje <u>po jednym przykładzie</u> patriotyzmu obywatelskiego i narodowego, – wymienia <u>jeden przykład</u> patriotyzmu gospodarczego, – wskazuje <u>dwa przykłady</u> troski o ojczyznę w lokalnej społeczności lub w kraju, – wskazuje <u>jeden</u>	wskazuje <u>po dwa przykłady</u> patriotyzmu obywatelskiego i narodowego i w prosty sposób je omawia, – wymienia <u>dwa przykłady</u> patriotyzmu gospodarczego i je omawia – identyfikuje trzy <u>przykłady</u> troski o ojczyznę	– wskazuje <u>po trzy przykłady</u> patriotyzmu obywatelskiego i narodowego i je omawia, – wymienia <u>trzy przykłady</u> patriotyzmu gospodarczego i je omawia – identyfikuje i omawia <u>trzy</u> wybrane <u>przykłady</u> troski o ojczyznę	– wskazuje podobieństwa i różnice między patriotyzmem obywatelskim i narodowym; omawia po <u>trzy przykłady</u> odpowiadających im zachowań, – wymienia <u>cztery przykłady</u> patriotyzmu gospodarczego i je omawia,	– wyjaśnia, co kształtuje nasze postawy patriotyczne (R) , – wskazuje podobieństwa i różnice między patriotyzmem obywatelskim i narodowym; omawia po <u>cztery przykłady</u> odpowiadających im zachowań, – analizuje <u>cztery</u>	analiza wyników badań praca z tekstem autorefleksja formułowanie opinii praca plastyczna / praca kreatywna praca z tekstem źródłowym praca z tekstem	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńską pytania sprawdzające /

	(w przeszłości i obecnie) (F) I.1) na wybranych przykładach analizuje wpływ swoich codziennych, indywidualnych wyborów na otoczenie i innych ludzi (F) I.6) wyjaśnia, na czym polega obywatelski obowiązek obrony ojczyzny, formułuje opinię w sprawie różnych obowiązków w tym zakresie, wyjaśnia znaczenie systemu obrony cywilnej	ojczyzna	sposób, jak można być dobrym obywatelem, – wskazuje <u>dwa</u> obowiązki obywatelskie zapisane w <i>Konstytucji RP</i>, – podaje <u>jeden</u> <u>przykład</u> realizacji wybranego obowiązku obywatelskiego przez siebie lub swoich najbliższych, – wymienia <u>jeden</u> <u>przykład</u> obrony cywilnej, – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, jak każdy z nas może zaangażować się w obronę cywilną.	w najbliższym otoczeniu, w lokalnej społeczności lub w kraju, – wskazuje <u>dwa</u> <u>przykłady</u>, jak można być dobrym obywatelem, i w prosty sposób je omawia; przedstawia te działania, które już podejmuje, – wskazuje <u>dwa</u> obowiązki obywatelskie zapisane w <i>Konstytucji RP</i> i w prosty sposób je omawia, – wymienia <u>dwa</u> <u>przykłady</u> realizacji wybranego obowiązku obywatelskiego przez siebie lub swoich najbliższych, – w prosty sposób wyjaśnia, jak każdy z nas może zaangażować się w obronę cywilną.	w najbliższym otoczeniu, w lokalnej społeczności lub w kraju, – wskazuje <u>trzy</u> <u>sposoby</u> <u>jak</u> można być dobrym obywatelem i je omawia; proponuje, które z tych działań podejmie osobiście, lub przedstawia jedno działanie, które już podejmuje, – wskazuje <u>trzy</u> obowiązki obywatelskie zapisane w <i>Konstytucji RP</i> i je omawia, – wymienia <u>trzy</u> <u>przykłady</u> realizacji wybranego obowiązku obywatelskiego przez siebie lub swoich najbliższych, – wyjaśnia, jak każdy z nas może zaangażować się w obronę cywilną.	– wskazuje <u>cztery</u> <u>sposoby</u>, jak można być dobrym obywatelem, i je omawia; proponuje, które z tych działań podejmie osobiście, lub przedstawia dwa działania, które już podejmuje, – wskazuje <u>cztery</u> obowiązki obywatelskie zapisane w <i>Konstytucji RP</i> i je omawia, – wymienia <u>cztery</u> <u>przykłady</u> realizacji wybranego obowiązku obywatelskiego przez siebie lub swoich najbliższych, – wyjaśnia, w jakich działaniach przejawia się obrona cywilna w Polsce – podaje <u>trzy</u> <u>przykłady</u>.	przykłady zachowań będących przejawem patriotyzmu gospodarczego, – analizuje <u>pięć</u> <u>sposobów</u>, jak można być dobrym obywatelem, – analizuje <u>jeden</u> <u>przykład</u> sytuacji w życiu publicznym, kiedy troska o ojczyznę zamiast łączyć – dzieli (R), – rozważa, z czego wynikają różnice w rozumieniu patriotyzmu (R), – wskazuje <u>wszystkie</u> obowiązki obywatelskie zapisane w <i>Konstytucji RP</i> i je analizuje, – analizuje <u>pięć</u> <u>przykładów</u> realizacji przez siebie lub swoich najbliższych obowiązków obywatelskich.	podręcznika pytania podsumowujące	samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem
--	---	----------	--	--	---	--	---	---	--

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzający (dobry)	dopełniający (bardzo dobry)	wykraczający (celujący)		
	P – podstawowe		UCZEŃ/	UCZEŃ/	UCZEŃ/	UCZEŃ/	UCZEŃ/		

	F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZENNICZA:	UCZENNICZA:	UCZENNICZA:	UCZENNICZA:	UCZENNICZA:		
TEMAT LEKCJI: Grupy społeczne i wspólnoty Liczba godzin: 1									
1.2	Uczeń: (P) I.2) identyfikuje różne grupy społeczne i wspólnoty (od rodziny, przez wspólnotę lokalną i państwową, po globalną); ocenia zależności między składowymi tożsamości z przynależnością do określonych grup i wspólnot	grupa społeczna socjalizacja rodzina wspólnota: lokalna, etniczna, regionalna, globalna tożsamość osobista i społeczna sekta tożsamość narodowa	– w prosty sposób wyjaśnia, co to jest grupa społeczna, i podaje <u>dwa przykłady</u> , – wskazuje <u>po jednym przykładzie</u> grupy inkluzywnej i ekskluzywnej, wtórnej i pierwotnej, – wymienia wybraną <u>funkcję rodziny</u> w społeczeństwie, – wskazuje <u>przykładową rolę</u> , jaką odgrywa w wybranej grupie społecznej, – podaje przykłady wspólnot: lokalnej, etnicznej, regionalnej i globalnej, – wskazuje <u>po jednej cesze</u> tożsamości osobistej i społecznej.	– wyjaśnia, co to jest grupa społeczna, i podaje <u>trzy przykłady</u> grup, do których należy, – wskazuje <u>pięć cech</u> grup społecznych, – wskazuje <u>dwie wybrane funkcje</u> rodziny w społeczeństwie i w prosty sposób je omawia, – odróżnia grupę społeczną od wspólnoty; wskazuje <u>jedną różnicę</u> , – wskazuje <u>po dwie cechy</u> tożsamości osobistej i społecznej.	– wyjaśnia, co to jest grupa społeczna, i podaje <u>cztery przykłady</u> grup, do których należy, – wskazuje <u>pięć cech</u> grup społecznych i je omawia, – wskazuje <u>po dwa przykłady</u> grupy inkluzywnej i ekskluzywnej, wtórnej i pierwotnej, – wskazuje <u>trzy wybrane funkcje</u> rodziny w społeczeństwie i je omawia, – wyjaśnia w prosty sposób <u>przykładową rolę</u> , jaką odgrywa w wybranej grupie społecznej, – analizuje na przykładzie sekty zagrożenia, jakie mogą płynąć z przynależności do grupy, której cele i sposób działania tylko pozornie realizują cele i potrzeby jej członków (R), – określa, czym	– wskazuje <u>po trzy przykłady</u> grupy inkluzywnej i ekskluzywnej, wtórnej i pierwotnej, – wskazuje <u>cztery funkcje rodziny</u> w społeczeństwie i je omawia, – omawia <u>przykładową rolę</u> , jaką odgrywa w wybranej grupie społecznej, – podaje i omawia przykłady wspólnot: lokalnej, etnicznej, regionalnej i globalnej, wskazując, co je spaja, – analizuje swój udział w wybranej wspólnocie, – wyjaśnia, co składa się na tożsamość, oraz wskazuje różnice między tożsamością osobistą a społeczną, – identyfikuje swoją wiedzę, umiejętności i postawy, składające się na	– wyjaśnia, co to jest grupa społeczna, i podaje <u>różnorodne przykłady</u> takich grup, – podaje <u>po jednym przykładzie</u> grupy inkluzywnej i ekskluzywnej, wskazując, co je różni, – podaje <u>po jednym przykładzie</u> grupy wtórnej i pierwotnej, do których należy, – analizuje na własnym przykładzie <u>cztery funkcje rodziny</u> w społeczeństwie (R), – wyjaśnia, jak zmienia się model rodziny we współczesnym świecie (R), – wskazuje i analizuje grupy społeczne, w których na co dzień funkcjonuje, – omawia <u>dwie przykładowe role</u> , jakie odgrywa w wybranych grupach	autorefleksja mapa myśli rozmowa na forum klasy analiza wyników badań / praca z wynikami badań praca z tekstem źródłowym / przekazami rozmowa na forum klasy praca z tekstem podręcznika pytania podsumowujące	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena zadanie edukacyjne lub działanie obywatelskie / ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

					charakteryzuje się wspólnota, – podaje i omawia w prosty sposób przykłady wspólnot: lokalnej, etnicznej, regionalnej i globalnej, wskazując, co je spaja.	tożsamość osobistą, – wskazuje te cechy osobiste, które ułatwiają i utrudniają funkcjonowanie w grupach społecznych (R), – wskazuje cechy tożsamości osobistej i społecznej.	społecznych, – analizuje swój udział w wybranej wspólnocie (R), – analizuje, wyjaśnia i uzasadnia na przykładzie sekty zagrożenia, jakie mogą płynąć z przynależności do grupy, której cele i sposób działania tylko pozornie realizują cele i potrzeby jej członków (R), – wskazuje swoje <u>dwie cechy</u> wpływające na funkcjonowanie w grupie, które chce zmienić lub wzmacniać (R), – proponuje jedno działanie, które może być w tym pomocne (R).		
--	--	--	--	--	---	---	--	--	--

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzający (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Relacje grupowe Liczba godzin: 2									
1.3	Uczeń: (P) L3) opisuje	konformizm, nonkonformizm	– wyjaśnia przy pomocy nauczyciela,	– wyjaśnia w prosty sposób, co to jest	– wyjaśnia, na czym polega konformizm, i podaje <u>trzy</u>	– omawia, jakie zagrożenia może nieść postawa	– analizuje, jakie zagrożenia może nieść postawa	praca w parach analiza wyników	rutyny krytycznego myślenia /

dynamikę relacji grupowych i międzygrupowych , w tym zjawiska konformizmu i nonkonformizmu , oraz powstawanie podziałów myślowych; rozpoznaje przykłady ksenofobii, stereotypów i uprzedzeń oraz dyskryminacji, w tym mowy nienawiści, a także reaguje na ich przejawy w swoim otoczeniu	grupy własne, grupy obce dyskryminacja uprzedzenia stereotypy hejt, mowa nienawiści ksenofobia piramida nienawiści	co to jest konformizm, – podaje jeden <u>przykład zachowania</u> konformistycznego w sieci lub najbliższym otoczeniu, – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, na czym polega zjawisko dyskryminacji, – wskazuje <u>sposoby</u> reagowania na dyskryminację w klasie i otoczeniu, – rozważa przy pomocy nauczyciela osobiste doświadczenia, w których był/była osobą dyskryminowaną i dyskryminowaną, – rozpoznaje przykłady hejtu i mowy nienawiści w internecie i otoczeniu klasowym.	konformizm, – identyfikuje <u>dwa zachowania</u> konformistyczne w sieci i najbliższym otoczeniu, – podaje i w prosty sposób omawia <u>dwa przykłady zachowań</u> dyskryminacyjnych, – rozważa osobiste doświadczenia, w których był/była osobą dyskryminowaną i dyskryminowaną oraz swoją postawę w tych doświadczeniach, – wyjaśnia w prosty sposób, czym są ksenofobia oraz rasizm.	<u>przykłady</u> postaw konformistycznych, – omawia zjawisko dyskryminacji, <u>wskazując trzy źródła</u> i mechanizmy, które jej sprzyjają, – podaje i omawia <u>trzy przykłady zachowań</u> dyskryminacyjnych, – rozpoznaje i reaguje na przykłady hejtu i mowy nienawiści w internecie i otoczeniu klasowym, – wyjaśnia, czym są ksenofobia i rasizm, oraz podaje ich przykłady, – wyjaśnia, jak powstają stereotypy i uprzedzenia.	konformistyczna dla tożsamości społecznej oraz osobistej człowieka, – analizuje <u>cztery przykłady zachowań</u> dyskryminacyjnych.	konformistyczna dla tożsamości społecznej oraz osobistej człowieka, – podaje i omawia <u>pięć przykładów zachowań</u> dyskryminacyjnych, – odwołując się do piramidy nienawiści, analizuje wszystkie stopnie radykalizacji postaw w relacjach społecznych (R).	badania / praca z wynikami badań autorefleksja praca z tekstem podręcznika pytania podsumowujące	samoocena pytania metapoznawcze / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska, pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem
--	--	---	--	--	--	--	---	---

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzający (dobry)	dopełniający (bardzo dobry)	wykraczający (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		

TEMAT LEKCJI: Współpraca i konflikty w grupie
Liczba godzin: 1

1.4	Uczeń: (P) I.4) identyfikuje zachowania, które budują współpracę i zaufanie w grupie, oraz takie, które prowadzą do konfliktów i podziałów; stosuje wybrane metody rozwiązywania konfliktów w grupie	fazy procesu grupowego zaufanie, współpraca i współdziałanie konflikty w grupie rozwiązywanie konfliktów w grupie	– wskazuje zachowania i postawy, które sprzyjają i utrudniają ich funkcjonowanie w grupie, – wskazuje <u>cztery fazy rozwoju grupy</u>, – identyfikuje <u>jedną przyczynę</u> spadku poziomu zaufania społecznego, – wskazuje <u>choć jedno zachowanie</u> własne i innych, które sprzyja współpracy, – wskazuje <u>trzy główne sposoby rozwiązywania konfliktów</u>.	– wskazuje i w prosty sposób omawia zachowania i postawy, które sprzyjają funkcjonowaniu w grupie i je utrudniają, – identyfikuje <u>trzy przyczyny</u> spadku poziomu zaufania społecznego, – wskazuje przyczyny konfliktów w grupach.	– wskazuje i omawia zachowania i postawy, które sprzyjają funkcjonowaniu w grupie i je utrudniają, – identyfikuje, w jakiej fazie są grupy zadaniowe, do których przynależy, – wyjaśnia, co to są relacje społeczne, – identyfikuje <u>trzy przyczyny</u> spadku poziomu zaufania społecznego i krótko je omawia, – wskazuje zachowania własne i innych, które sprzyjają współpracy, – wyjaśnia, kiedy warto sięgnąć po dany sposób rozwiązywania konfliktów.	– wskazuje i omawia zachowania i postawy, które sprzyjają funkcjonowaniu w grupie i je utrudniają, – uzasadnia dlaczego zaufanie ma szczególne znaczenie w budowaniu relacji społecznych, – opisuje na podstawie badań, jaki jest poziom zaufania społecznego w Polsce, – wskazuje zachowania własne i innych, które sprzyjają współpracy, – podaje, odwołując się do własnego doświadczenia, po jednym przykładzie konfliktów: interesów, wartości, i relacji, – identyfikuje po jednym możliwym rozwiązaniu każdego z tych konfliktów.	– analizuje, co się dzieje w grupach, do których przynależy na co dzień, – wskazuje i omawia zachowania i postawy, które sprzyjają funkcjonowaniu w grupie i je utrudniają, – rozpoznaje emocje i zachowania, które wzmacniają lub osłabiają grupę (R), – wskazuje instytucje, które cieszą się najmniejszym, a które – największym zaufaniem Polaków (R), – opisuje, na podstawie badań, jaki jest poziom współpracy polskich nastolatków (R), – rozważa, na ile wyniki tych badań są spójne z osobistym doświadczeniem współdziałania w grupie (R), – wskazuje <u>czynniki</u>, które sprzyjają rozwiązywaniu konfliktów, – omawia <u>pięć</u>	praca z tekstem podręcznika praca z wynikami badań / analiza wyników badań autorefleksja praca w parach rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena
-----	---	---	--	--	---	--	--	--	---

							postaw wobec konfliktów, uzasadniając, które z nich są najskuteczniejsze.		
--	--	--	--	--	--	--	---	--	--

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Współczesne społeczeństwo polskie									
Liczba godzin: 2									
1.5	Uczeń: (P) I.5) korzystając z wyników badań, identyfikuje, co łączy, a co dzieli społeczeństwo polskie; wskazuje, z czego możemy być dumni jako państwo, a także formułuje w tej sprawie opinię i podejmuje dyskusję (F) I.2) analizuje zagadnienia budzące spory w społeczeństwie polskim, formułuje opinię w jednej z kontrowersyjnych kwestii i podejmuje w tej	dobro wspólne konflikt ideologiczny podziały społeczne dezinformacja fake news teoria spiskowa dialog	– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, co to jest dobro wspólne, – <u>wskazuje dwie postawy lub wartości</u> niezbędne do realizacji dobra wspólnego, – wskazuje, z czego jest dumna większość Polaków, – porównuje przy pomocy nauczyciela to, z czego jest dumny/dumna, z wynikami badań dotyczącymi całego społeczeństwa, – wskazuje <u>dwa tematy</u>, które dzielą społeczeństwo polskie,	– w prosty sposób wyjaśnia, co to jest dobro wspólne, – <u>wskazuje trzy postawy lub wartości</u> niezbędne do realizacji dobra wspólnego, – porównuje to, z czego jest dumny/dumna, z wynikami badań dotyczącymi całego społeczeństwa, – zna i stosuje sposoby weryfikacji informacji znalezionych w internecie, – zna sposoby prowadzenia debaty na tematy sporne, – formułuje <u>dwa</u>	– wyjaśnia, co to jest dobro wspólne, – <u>wskazuje cztery postawy lub wartości</u> niezbędne do realizacji dobra wspólnego, – wskazuje <u>cztery tematy</u>, które dzielą społeczeństwo polskie, – stosuje sposoby prowadzenia debaty na tematy sporne, – wyjaśnia zagrożenia wynikające z dezinformacji (fake newsów i teorii spiskowych), – stosuje sposoby weryfikacji informacji	– argumentuje, dlaczego troska o dobro wspólne jest wspólną sprawą (R), – <u>wskazuje cztery postawy lub wartości</u> niezbędne do realizacji dobra wspólnego i uzasadnia wybór, – analizuje i omawia, na podstawie badań, przekazów medialnych, własnych obserwacji i doświadczeń, co łączy Polaków, – rozważa, na ile wskazywane przez Polaków elementy łączące są tak samo ważne dla	– argumentuje zagrożenia wynikające z dezinformacji (fake newsów i teorii spiskowych), – wyszukuje informacje z różnych źródeł na wybrany temat dzielący społeczeństwo i identyfikuje różnice w stanowiskach, – stosuje zasady wybranej formy dyskusji.	praca z tekstem podręcznika praca z tekstem źródłowym (obraz/zdjęcie) praca z wynikami badań / analiza wyników badań autorefleksja praca w parach rozmowa na forum klasy mapa myśli praca w grupach, praca kreatywna praca z tekstem	portfolio obywatelskie / samoocena, ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N pytania metapoznawcze / samoocena analiza prac uczniowskich obserwacja (wybranych uczniów) pytania sprawdzające / samoocena

sprawie dialog (F) I.5) korzystając z wyników badań, opisuje poziom zaufania społecznego oraz jego wpływ na funkcjonowanie społeczeństwa i stan demokracji; identyfikuje czynniki obniżające poziom zaufania społecznego i weryfikuje informacje budujące wybraną teorię spiskową (DZO) Aktywne uczestnictwo w debacie na wybrany temat społeczny, prezentowanie własnego zdania, które uczeń uzasadnia i którego broni, oraz podejmowanie dialogu z osobami o odmiennych poglądach Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania,	– wskazuje przy pomocy nauczyciela <u>dwie cechy</u> fake newsów, – zna i stosuje przy pomocy nauczyciela sposoby weryfikacji informacji znalezionych w internecie, – formułuje <u>jeden</u> argument (przy pomocy nauczyciela) w dyskusji na jeden z wybranych tematów, – wskazuje <u>jeden temat</u>, który wywołuje spory w grupie rówieśniczej.	<u>argumenty</u> w dyskusji na <u>jeden</u> z wybranych tematów.	znalezionych w internecie, – formułuje argumenty w dyskusji na <u>jeden</u> z wybranych w klasie tematów spornych, korzystając z różnych sprawdzonych źródeł, – identyfikuje w lokalnej społeczności lub w kraju temat, który budzi kontrowersje, – wskazuje <u>dwa</u> tematy, które wywołują spory w grupie rówieśniczej.	nego/niej, – rozważa, na podstawie badań, jakie postawy mogą być przyczyną konfliktów ideologicznych w Polsce, – wskazuje <u>pięć tematów</u>, które dzielą społeczeństwo polskie, – zna i stosuje sposoby prowadzenia debaty na tematy sporne, – formułuje i wyraża argumenty w dyskusji na jeden z wybranych tematów, korzystając z różnych źródeł, – identyfikuje w lokalnej społeczności lub w kraju temat, który budzi kontrowersje, i dąży do aktywnego udziału w tej dyskusji, – wyjaśnia, skąd się biorą teorie spiskowe, – zna i wykorzystuje sposoby chronienia się przed dezinformacją.	źródłowym metody dyskusyjne pytania podsumowujące działanie obywatelskie	
---	--	---	--	---	--	--

	w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania							
--	---	--	--	--	--	--	--	--

ROZDZIAŁ II. Szkoła jako wspólnota

PYTANIE WIODĄCE: Jak wspólnie tworzymy szkołę?

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Zasady funkcjonowania szkoły									
Liczba godzin: 2									
2.1	Uczeń: (P) II.1) opisuje znaczenie szkolnych reguł określonych w statucie lub innych dokumentach wewnątrzszkolnych oraz prawa i obowiązki uczniowskie, zna ich źródła i uzasadnienie, reaguje w sytuacjach naruszenia reguł (F) II.1) analizuje regulamin samorządu uczniowskiego lub inny	wewnątrzszkolne prawo oświatowe: statut szkoły i regulamin SU prawa i obowiązki uczniowski źródła praw i obowiązków ucznia organy szkoły: dyrektor, rada pedagogiczna, rada rodziców, samorząd uczniowski	– wie, gdzie znajduje się aktualny szkolny statut, – wskazuje <u>dwie kwestie</u> ważne dla ucznia w szkole, które uwzględnia statut szkolny, – wyszukuje przy pomocy nauczyciela kwestie, jakie omawia regulamin SU, – wyszukuje przy pomocy nauczyciela w szkolnym statucie sekcję dotyczącą praw i obowiązków ucznia, warunków i sposobu oceniania oraz organizacji pracy	– wskazuje <u>trzy</u> kwestie ważne dla ucznia w szkole, które uwzględnia statut szkolny, – wymienia kwestie, jakie omawia regulamin SU, – wymienia prawa i obowiązki ucznia opisane w szkolnych dokumentach, – wyszukuje w szkolnym statucie sekcję dotyczącą praw i obowiązków ucznia, warunków i sposobu oceniania oraz organizacji pracy szkoły,	– wskazuje w szkolnym statucie te sekcje, które osobiście mają dla ucznia największe znaczenie, – identyfikuje w szkolnym statucie lub regulaminie SU zapisy, które są nieprecyzyjne, sprzeczne z innymi zapisami prawnymi, – analizuje swoje zaangażowanie w tworzenie zasad obowiązujących w szkole.	– wyraża opinię na temat wybranych zapisów statutu swojej szkoły, – wymienia <u>wszystkie akty prawne</u> wyższego rzędu, z których wynikają zapisy szkolnego statutu, – identyfikuje w szkolnym statucie lub regulaminie SU zapisy, które są nieprecyzyjne, sprzeczne z innymi zapisami prawnymi, oraz formułuje propozycję ich zmiany, – wyjaśnia, jakie	– wymienia i analizuje kluczowe zapisy statutu swojej szkoły, dotyczące wybranych obszarów funkcjonowania ucznia w szkole, – wyraża opinię na temat wybranych zapisów statutu swojej szkoły, – omawia wybrane prawa i obowiązki ucznia w szkole, – wskazuje wszystkie akty wyższego rzędu, które są źródłem praw i obowiązków	praca z tekstem podręcznika praca z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i> , <i>Konwencja o prawach dziecka</i>) praca z wynikami badań / analiza wyników badań autorefleksja praca w parach rozmowa na forum klasy praca w grupach	pytania metapoznawcze / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem analiza prac uczniowskich zadania

	wewnątrzszkolny regulamin, a także ocenia jego regulacje i proponuje zmiany, jeśli są konieczne		szkoły, – wskazuje, jakie prawa ucznia najczęściej są naruszane w szkole, – wskazuje organy w szkole, do których może się zgłosić uczeń, kiedy jego prawa są łamane.	– bierze udział w klasowym omówieniu realizacji wybranych praw ucznia w szkole, – wskazuje, jakie prawa ucznia najczęściej są naruszane w szkole, – bierze udział w klasowym omówieniu realizacji wybranych obowiązków ucznia w szkole.		znaczenie dla całej szkolnej społeczności ma regulamin SU, – formułuje opinię na temat realizacji wybranych praw ucznia w szkole, – formułuje opinię na temat realizacji przez uczniów wybranych obowiązków ucznia w szkole, – wyjaśnia, w jaki sposób uczniowie mogą wpływać na reguły obowiązujące w ich szkole.	ucznia.	metody dyskusyjne wypowiedź pisemna pytania podsumowujące	sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem
--	---	--	--	---	--	---	---------	---	---

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzający (dobry)	dopelniający (bardzo dobry)	wykraczający (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Społeczność szkolna									
Liczba godzin: 2									

2.2	Uczeń: (P) II.2) diagnozuje problemy i potrzeby społeczności szkolnej, proponuje konstruktywne rozwiązania, a także w miarę możliwości (samodzielnie lub zespołowo) podejmuje działanie w tej sprawie (F) II.3) Wyjaśnia, czym są mediacje i kiedy mogą być stosowane; wymienia korzyści wynikające z wykorzystania mediacji w konfliktach rówieśniczych i szkolnych; gdy jest to możliwe, w sytuacjach spornych odwołuje się do mediacji (F) (DZO) Napisanie wniosku o dofinansowanie projektu w ramach szkolnego lub lokalnego budżetu partycypacyjnego lub innego wniosku o wsparcie finansowe Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu	szkolna społeczność więzi społeczne przynależność diagnoza potrzeb metody diagnozy mediacje szkolne mediator rówieśniczy budżet obywatelski	– wskazuje członków szkolnej społeczności, – wskazuje <u>jedną</u> <u>metodę</u>, za pomocą której można zbadać potrzeby szkolnej społeczności, – wskazuje rozpoznany w klasie <u>jeden obszar problematyczny / obszar do rozwoju w funkcjonowaniu szkoły</u>, – wskazuje przy pomocy nauczyciela, co można zrobić w danej sprawie (kroki), – wyjaśnia, kiedy pomocne są mediacje, – wyszukuje przy pomocy nauczyciela podstawowe informacje na temat budżetu uczniowskiego, – wskazuje i zgłasza <u>pomysł</u>, który mógłby być sfinansowany z budżetu uczniowskiego.	–wskazuje <u>pięć</u> <u>pytań</u>, które pomogą zbadać poczucie przynależności do szkoły uczniów w swojej szkole (R), – wskazuje <u>dwie</u> <u>metody</u> za pomocą których można zbadać potrzeby szkolnej społeczności, – wskazuje, co można zrobić w danej sprawie (kroki), – samodzielnie wyszukuje podstawowe informacje na temat budżetu uczniowskiego.	– wskazuje <u>trzy</u> <u>metody</u>, za pomocą których można zbadać potrzeby szkolnej społeczności, – samodzielnie identyfikuje <u>jeden obszar problematyczny / obszar do rozwoju w funkcjonowaniu szkoły</u>, który wymaga działania i badania pod kątem potrzeb członków szkolnej społeczności, – przygotowuje projekt działania wraz z wnioskiem o sfinansowanie go z budżetu uczniowskiego (w oparciu o dokumentację w swojej szkole lub z innych szkół).	– uzasadnia, że szkoła jest społecznością, w której istnieją więzi formalne i obiektywne (R), – formułuje zespołowo <u>pięć</u> <u>pytań</u>, które pomogą zbadać poczucie przynależności do szkoły uczniów placówki, do której uczęszcza (R), – wskazuje <u>cztery</u> <u>metody</u>, za pomocą których można zbadać potrzeby szkolnej społeczności, – wyjaśnia, na czym polegają mediacje, – formułuje <u>trzy</u> <u>argumenty</u> za korzystaniem z mediacji w rozwiązywaniu sporów między rówieśnikami lub między uczniami i nauczycielami, – wskazuje <u>trzy</u> <u>cechy</u>, jakimi powinien charakteryzować się mediator.	– rozważa, na ile czuje się przynależny do szkolnej społeczności, oraz wskazuje czynniki, które wpływają na poziom poczucia tej przynależności (R), – wskazuje <u>pięć</u> <u>metod</u>, za pomocą których można zbadać potrzeby szkolnej społeczności, – samodzielnie identyfikuje i omawia <u>obszar problematyczny / obszar do rozwoju w funkcjonowaniu szkoły</u>, który wymaga działania i zbadania pod kątem potrzeb członków szkolnej społeczności, – dobiera adekwatną metodą badawczą do wybranego problemu/ obszaru, – wskazuje <u>trzy</u> <u>źródła finansowania działań społecznych</u> (R), – wyjaśnia, jakie działania mogą być finansowane z budżetu obywatelskiego (R), – wskazuje <u>dwa</u> <u>przykłady</u> lokalnych	praca z tekstem podręcznika praca z wynikami badań / analiza wyników badań autorefleksja praca w parach rozmowa na forum klasy formułowanie pytań ankietowych metody badawcze – mapa przestrzeni pytania podsumowujące działanie obywatelskie	pytania metapoznawcze / samoocena obserwacja (pracy zespołowej, wybranych uczniów) pytania sprawdzające / samoocena, ocena koleżeńska portfolio obywatelskie / samoocena, ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem
-----	---	---	--	--	--	---	--	--	---

	– stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania						inicjatyw, które były finansowane z budżetu obywatelskiego w gminie (R).		
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopelniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Samorząd uczniowski Liczba godzin: 1									
2.3	Uczeń: (P) II.3) opisuje ideę samorządności uczniowskiej, w tym samorząd klasowy, szkolny i radę szkoły; analizuje mechanizmy włączania uczniów w decydowanie	samorząd uczniowski prawo oświatowe samorządność partycypacja proces	– wyjaśnia, kto tworzy samorząd uczniowski (SU), – wymienia <u>dwa</u> <u>uprawnienia</u> SU, – wymienia <u>dwie</u> <u>korzyści</u> dobrego funkcjonowania SU,	– wymienia <u>trzy</u> <u>uprawnienia</u> SU, – wymienia <u>trzy</u> <u>korzyści</u> dobrego funkcjonowania SU, – wskazuje <u>dwa</u> <u>działań</u> ia własne w SU,	– wymienia <u>cztery</u> <u>uprawnienia</u> SU, – wskazuje <u>jedno</u> <u>źródło</u> <u>prawne</u> uprawnień SU, – wymienia <u>cztery</u> <u>korzyści</u> dobrego funkcjonowania SU,	– wymienia <u>pięć</u> <u>uprawnień</u> SU, – omawia <u>dwa</u> <u>źródła</u> <u>prawne</u> uprawnień SU, – omawia <u>pięć</u> <u>korzyści</u> dobrego funkcjonowania SU,	– wymienia <u>sześć</u> <u>uprawnień</u> SU, – omawia <u>trzy</u> <u>źródła</u> <u>prawne</u> uprawnień SU, – omawia <u>sześć</u> <u>korzyści</u> dobrego funkcjonowania SU,	praca z tekstem podręcznika badawczy projekt edukacyjny praca z tekstem źródłowym (ustawa Prawo oświatowe, szkolny regulamin	pytania metapoznawcze / samoocena obserwacja wybranych uczniów pytania sprawdzające /

o sprawach szkoły, a także wykorzystuje samodzielnie lub w grupie wybrany mechanizm. (DZO) Kandydowanie w klasowych lub szkolnych wyborach, w tym prowadzenie kampanii wyborczej Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania (PR) Realizacja projektu badawczego: Rola demokracji w szkole – czy uczniowie powinni posiadać większy wpływ na podejmowanie decyzji	decyzyjny w szkole samorząd klasowy rada szkoły wybory do władz samorządu uczniowskiego	– wskazuje <u>jedno działanie</u> własne lub kolegi w SU, – wskazuje <u>inicjatywy</u> szkolne podjęte przez SU w ostatnich <u>dwóch latach</u>, – wie, gdzie znaleźć regulamin SU, – wymienia, korzystając z regulaminu SU, wszystkie organy szkolnego samorządu, – wskazuje członków rady szkoły, – bierze czynny udział w wyborach do SU, – podaje <u>dwie decyzje</u>, jakie mogą podejmować uczniowie w szkole, – angażuje się w prace zespołu projektowego zgodnie z przypisanymi zadaniami.	– wyjaśnia, co trzeba zrobić, żeby wystartować w wyborach do SU, – podaje <u>trzy decyzje</u>, jakie mogą podejmować uczniowie w szkole, i krótko je omawia, – angażuje się w prace zespołu projektowego zgodnie z przypisanymi zadaniami oraz zgłasza własne inicjatywy w tym projekcie.	– rozważa własne zaangażowanie w działanie SU, – wymienia wszystkie organy szkolnego samorządu, – wyjaśnia, czym zajmuje się rada szkoły, – wyjaśnia, co trzeba zrobić, żeby wystartować w wyborach do SU, – zgłasza swoją kandydaturę do wyborów do SU: formułuje opis swojej kandydatury, – formułuje samodzielnie <u>dwa argumenty</u> za większym wpływem uczniów na życie szkoły, – angażuje się w formułowanie celów i zadań zespołu projektowego.	– ocenia, czy zapisy szkolnego regulaminu SU pozwalają wszystkim uczniom na realne włączenie się, – formułuje <u>dwa argumenty</u> za powołaniem rady szkoły, – zgłasza swoją kandydaturę do wyborów do SU: formułuje opis swojej kandydatury, <u>co najmniej trzy argumenty</u> przekonujące do głosowania za tą kandydaturą i jeden postulat, dotyczący np. zmian w funkcjonowaniu uczniowskiego samorządu, – formułuje samodzielnie <u>trzy argumenty</u> za większym wpływem uczniów na życie szkoły.	– omawia szczegółowo jedną z korzyści, odwołując się do praktyki swojej szkolnej społeczności, – wskazuje <u>trzy cechy</u> dobrze funkcjonującego SU, – ocenia, w jakich obszarach jego szkolny SU dobrze funkcjonuje, a które z obszarów wymagają rozwoju, – omawia <u>cztery poziomy</u> włączenia wszystkich uczniów w podejmowanie decyzji w szkole (informowanie, konsultowanie, współdecydowanie, decydowanie), – ocenia, odwołując się do przykładów, na ile w ich szkole obecne są poziomy włączania w procesy decyzyjne w szkole, – omawia <u>wszystkie cechy demokratyczne</u> wyborów do SU, – wskazuje źródło informacji o sposobie przeprowadzania wyborów do SU (R).	SU) praca w grupach, analiza przypadku pytania podsumowujące działanie obywatelskie	samoocena portfolio obywatelskie / samoocena, ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N
---	---	--	--	---	---	--	---	--

ROZDZIAŁ III. Samorząd terytorialny

PYTANIE WIODĄCE: Jak budujemy wspólnotę lokalną i regionalną?

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Społeczność lokalna									
Liczba godzin: 1									
3.1	Uczeń: (P) III.1) identyfikuje i opisuje specyficzne cechy swojej społeczności lokalnej oraz dziedzictwo budujące lokalną tożsamość i lokalny patriotyzm; formułuje opinię i podejmuje dyskusję o najważniejszych wyzwaniach stojących przed społecznością (F) III.5) diagnozuje problemy i potrzeby społeczności lokalnej dotyczące młodych ludzi, a także proponuje konstruktywne	społeczność lokalna tożsamość lokalna dziedzictwo: materialne, niematerialne, naturalne patriotyzm lokalny	– w prosty sposób wyjaśnia, co to jest lokalna społeczność, – przy pomocy nauczyciela opisuje swoją lokalną społeczność, – wskazuje <u>jeden przykład patriotyzmu lokalnego</u>, – wskazuje <u>jeden problem, z którymi mierzy się jego/jej lokalna społeczność</u>, – bierze udział (bierny) w <u>jednych historycznych obchodach w społeczności lokalnej</u>.	– wyjaśnia, co to jest lokalna społeczność, – w prosty sposób opisuje swoją społeczność lokalną, podając jej członków oraz wybrane charakterystyczne elementy, – wymienia <u>dwa przejawy patriotyzmu lokalnego</u>, – identyfikuje we współpracy z członkami społeczności lokalnej <u>dwa problemy, z którymi mierzy się jego/jej lokalna społeczność</u>, wyraża własną opinię w ich sprawie.	– opisuje swoją społeczność lokalną, podając jej członków oraz charakterystyczne elementy, – podejmuje zadania związane z organizacją ważnych historycznych obchodów w społeczności lokalnej.	– rozważa własne poczucie przynależności do lokalnej społeczności, – wymienia <u>trzy przejawy patriotyzmu lokalnego</u>, – identyfikuje we współpracy z członkami społeczności lokalnej <u>trzy problemy, z którymi mierzy się jego/jej lokalna społeczność</u>, wyraża własną opinię w ich sprawie oraz formułuje propozycje możliwych rozwiązań.	– wskazuje i omawia <u>sześć elementów</u> tworzących lokalną społeczność, – wymienia <u>po trzy przykłady dziedzictwa materialnego, niematerialnego i naturalnego</u> społeczności, do której czuje przynależność, – wyjaśnia, czym różni się patriotyzm od patriotyzmu lokalnego, oraz wskazuje podobieństwa między tymi postawami, – omawia znaczenie patriotycznej postawy wobec lokalnej społeczności,	praca z tekstem podręcznika praca z wynikami badań / analiza wyników badań autorefleksja praca w parach rozmowa na forum klasy praca z tekstem źródłowym pytania podsumowujące działanie obywatelskie	pytania metapoznawcze / samoocena obserwacja wybranych uczniów pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie / samoocena, ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N

	rozwiązania tych problemów oraz korzysta z dostępnych mechanizmów demokratycznych, by je zasygnalizować (DZO) Aktywne uczestnictwo w przygotowaniu obchodów rocznicy ważnego wydarzenia historycznego (nieorganizowanego o w ramach działalności szkoły) lub w innych obchodach Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania						wskazując korzyści z tego płynące (R), – omawia ruchy miejskie jako przejaw lokalnego zaangażowania (R).		
			WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY						
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		

TEMAT LEKCJI: Struktura i zadania samorządu terytorialnego
Liczba godzin: 1

3.2	Uczeń: (P) III.2) porównuje zadania i kompetencje poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego, w tym jednostek pomocniczych gminy, oraz ich wpływ na własne życie i życie społeczności; wyjaśnia znaczenie samorządności i pomocniczości	samorządność samorząd terytorialny zasada pomocniczości i organy samorządu terytorialnego zadania samorządu terytorialnego własne, zlecone, powierzone jednostki samorządu terytorialnego gmina, powiat, województwo	– wyjaśnia przy pomocy nauczyciela, po co nam samorządy, – wskazuje <u>jeden przykład</u> realizacji zasady pomocniczości w samorządach, – wymienia przy pomocy nauczyciela <u>wszystkie jednostki samorządu terytorialnego regionalnego i lokalnego</u>, – wskazuje <u>po jednym zadaniu własnym gminy, powiatu i województwa</u>, – wymienia <u>dwa przykłady zadań zleconych gminy</u>, – wyszukuje przy pomocy nauczyciela i wskazuje organy stanowiące prawo i wykonawcze działające na terenie gminy, powiatu i województwa, – wskazuje <u>dwie kompetencje organów stanowiących i wykonawczych na poziomie gminy, powiatu i województwa</u>,	– wyjaśnia w prosty sposób, po co nam samorządy, – wskazuje <u>dwa przykłady</u> realizacji zasady pomocniczości w samorządach, – wymienia <u>wszystkie jednostki samorządu terytorialnego regionalnego i lokalnego</u>, – wskazuje <u>trzy zadania własne gminy, powiatu i województwa</u>, wymienia <u>po jednym przykładzie zadań zleconych gminy, powiatu i województwa</u>, – wyszukuje i wskazuje organy stanowiące prawo i wykonawcze działające na terenie gminy, powiatu i województwa, – wskazuje <u>trzy kompetencje organów stanowiących i wykonawczych na poziomie gminy, powiatu</u>	– wyjaśnia, po co społeczeństwu samorządy, – omawia zasadę pomocniczości, odwołując się do konkretnych przykładów dotyczących funkcjonowania samorządu terytorialnego, – rozróżnia zadania własne, zlecone i powierzone samorządu terytorialnego, – wskazuje <u>cztery zadania własne gminy, powiatu i województwa</u>, – wymienia <u>po dwa przykłady zadań zleconych gminy, powiatu i województwa</u>, – wskazuje organy stanowiące prawo i wykonawcze działające na terenie gminy, powiatu i województwa, – omawia <u>cztery kompetencje organów stanowiących i wykonawczych na poziomie gminy, powiatu i województwa</u> oraz podaje jeden przykład ich zastosowania,	– analizuje znaczenie samorządności dla funkcjonowania wspólnot (szkolnej, lokalnej, zawodowej), – wskazuje <u>pięć zadań własnych gminy, powiatu i województwa</u>, – wskazuje <u>po trzy przykłady zadań zleconych gminy, powiatu i województwa</u>, – wymienia organy stanowiące prawo i wykonawcze działające na terenie gminy, powiatu i województwa, – omawia <u>cztery kompetencje organów stanowiących i wykonawczych na poziomie gminy, powiatu i województwa</u> oraz podaje jeden przykład ich zastosowania, – podaje <u>jeden przykład</u> jednostek pomocniczych gminy oraz wyjaśnia ich znaczenie	– wyjaśnia, na czym polega zasada decentralizacji władzy publicznej. – wskazuje <u>siedem zadań własnych gminy, powiatu i województwa</u>, – wskazuje, jakie organy stanowiące prawo i wykonawcze działają na terenie gminy, powiatu i województwa, – omawia <u>cztery kompetencje organów stanowiących i wykonawczych na poziomie gminy, powiatu i województwa</u> oraz podaje jeden przykład ich zastosowania, – omawia wpływ wybranych <u>dwóch decyzji</u> podjętych w jego/jej gminie na codzienne życie mieszkańców, – wskazuje akty prawne regulujące zasady funkcjonowania samorządu	praca z tekstem podręcznika autorefleksja praca w parach rozmowa na forum klasy praca z tekstem źródłowym / treściami znalezionymi w internecie pytania podsumowujące wyszukiwanie informacji w internecie	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena obserwacja wybranych uczniów) pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem
-----	--	---	--	---	--	---	--	---	---

			–wyszukuje <u>jeden przykład</u> jednostek pomocniczych swojej gminy, – omawia przy pomocy nauczyciela, jak realizacja zadań w gminie wpływa bezpośrednio na życie mieszkańców, – wyszukuje przy pomocy nauczyciela bieżące informacje dotyczące działań podejmowanych przez jego/jej gminę.	i województwa, – omawia w prosty sposób, jak realizacja zadań w gminie wpływa bezpośrednio na życie mieszkańców, – wyszukuje bieżące informacje dotyczące działań podejmowanych przez jego/jej gminę.	poziomie gminy, powiatu i województwa, – wskazuje <u>jeden przykład</u> jednostek pomocniczych swojej gminy, – ocenia, w jaki sposób realizacja zadań w gminie wpływa bezpośrednio na życie mieszkańców, – omawia wpływ wybranych <u>dwóch decyzji</u> podjętych w jego/jej gminie na codzienne życie mieszkańców.	w funkcjonowaniu wspólnot lokalnych, – wyszukuje bieżące informacje dotyczące działań podejmowanych przez jego/jej gminę.	terytorialnego.		
--	--	--	--	---	---	--	-----------------	--	--

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Proces decyzyjny w samorządzie Liczba godzin: 2									
3.3	Uczeń: (P) III.3) opisuje sposoby podejmowania decyzji przez organy władz wykonawczych i uchwałodawczych jednostek samorządu	władza samorządowa organy władzy: uchwałodawcze, wykonawcze samorząd terytorialny	– omawia przy pomocy nauczyciela organy wykonawcze i sposób, w jaki podejmują decyzje w <u>gminie, powiecie i województwie</u> , – wskazuje organy wykonawcze jednoosobowe	– omawia w prosty sposób organy wykonawcze i sposób, w jaki podejmują decyzje w <u>gminie, powiecie i województwie</u> , – wyszukuje <u>dwa przykłady</u> spraw, którymi w ostatnim	– wyjaśnia, jakie organy wykonawcze i w jaki sposób podejmują decyzje w <u>gminie, powiecie i województwie</u> , – odróżnia organy wykonawcze jednoosobowe od	– wskazuje <u>siedem sposobów na uczestniczenie mieszkańców w procesach decyzyjnych</u> we wspólnocie samorządowej, – omawia szczegółowo <u>jeden</u>	– wyjaśnia różnice między zarządzeniem a decyzją administracyjną (R), – omawia ścieżkę tworzenia prawa miejscowego (od inicjatywy uchwałodawczej do	praca z tekstem podręcznika praca z wynikami badań / analiza wyników badań autorefleksja	portfolio obywatelskie / samoocena, ocena koleżeńską, samoocena, IZ od N rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania

terytorialnego; identyfikuje mechanizmy udziału mieszkańców w procesach decyzyjnych i wykorzystuje wybrany mechanizm	jednostki pomocnicze gmina, powiat województwo	i kolegialne, – wyszukuje przy pomocy nauczyciela lub kolegi <u>dwa przykłady</u> spraw, którymi w ostatnim czasie zajmowali się radni w jego/jej gminie/mieście, – formułuje przy pomocy nauczyciela lub innych kolegów pytania do wybranego organu w gminie lub powiecie, – wypisuje zadania, które zostały podjęte w ostatnim czasie przez dany organ gminy, – wskazuje <u>dwa sposoby na uczestniczenie mieszkańców w procesach decyzyjnych</u> we wspólnocie samorządowej, – omawia przy pomocy nauczyciela lub kolegów szczegółowo <u>jeden</u> z nich i formułuje <u>jeden argument</u> zachęcający do aktywnego udziału mieszkańców w podejmowaniu decyzji, – omawia przy pomocy nauczyciela lub kolegów <u>jeden</u> z nich i formułuje <u>jeden argument</u> zachęcający do aktywnego udziału mieszkańców w podejmowaniu decyzji, – wyszukuje w swojej gminie / swoim mieście <u>jedną sprawę</u> ,	czasie zajmowali się radni w jego/jej gminie/mieście, – formułuje wspólnie z innymi uczniami pytania do wybranego organu w gminie lub powiecie) i wypisuje te zadania, które w ostatnim czasie zostały podjęte przez dany organ, – wskazuje <u>trzy sposoby na uczestniczenie mieszkańców w procesach decyzyjnych</u> we wspólnocie samorządowej, – omawia w prosty sposób <u>jeden</u> z nich i formułuje <u>jeden argument</u> zachęcający do aktywnego udziału mieszkańców w podejmowaniu decyzji, – wyszukuje w swojej gminie / swoim mieście <u>jedną sprawę, w której prowadzone są konsultacje społeczne</u> , formułuje na piśmie – na podstawie zdobytych informacji – własną opinię w tej sprawie.	kolegialnych, – wyjaśnia, czym są akty prawa miejscowego, oraz podaje ich przykłady, – wykorzystuje wiedzę o kompetencjach wybranego organu samorządu terytorialnego, formułuje pytania do przedstawiciela tego organu i wypisuje te zadania, które w ostatnim czasie zostały podjęte przez dany organ, – wskazuje <u>pięć sposobów na uczestniczenie mieszkańców w procesach decyzyjnych</u> we wspólnocie samorządowej, – wyszukuje w swojej gminie / swoim mieście <u>jedną sprawę, w której prowadzone są konsultacje społeczne</u> , formułuje na piśmie – na podstawie zdobytych informacji – własną opinię w tej sprawie oraz przekazuje ją, zgodnie z ustalonych trybem dla konsultacji społecznych, do odpowiednich	z nich, wyjaśniając, jakie znaczenie ma aktywny udział mieszkańców w podejmowaniu decyzji.	ogłoszenia uchwały) (R), – omawia na <u>przykładzie</u> znaczenie komisji jako organów pomocniczych (R), – wyjaśnia, dlaczego prawo zobowiązuje do powołania minimum dwóch obowiązkowych komisji: petycji, skargi i wniosków oraz rewizyjnej (R), – wyszukuje <u>dwa przykłady</u> spraw, którymi w ostatnim czasie zajmowali się radni w jego/jej gminie/mieście, – omawia szczegółowo <u>jeden</u> z nich, wyjaśniając, jakie znaczenie ma aktywny udział mieszkańców w podejmowaniu decyzji.	praca w parach rozmowa na forum klasy praca z tekstem źródłowym / treściami znalezionymi w internecie wyszukiwanie informacji w internecie pytania podsumowujące działanie obywatelskie notatka	metapoznawcze / samoocena analiza prac uczniowskich obserwacja (wybranych uczniów) pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńską, IZ od N lub ocena stopniem
--	---	--	--	--	--	---	---	---

	publicznym, w ramach których uczeń formułuje własną opinię i przekazuje ją odpowiednim władzom		w której prowadzone są konsultacje społeczne.		organów.				
	Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania								

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Aktywność obywatelska w samorządach Liczba godzin: 2									
3.4	Uczeń: (P) III.4) identyfikuje formy aktywności obywatelskiej, w tym wolontariat, i dostępne lokalnie mechanizmy	aktywność obywatelska: polityczna, społeczna inicjatywa lokalna	– wskazuje co najmniej <u>dwie</u> <u>dostępne formy</u> <u>zaangażowania się</u> <u>w życie społeczności</u> (np. wolontariat, inicjatywa obywatelska, budżet	– wskazuje co najmniej <u>trzy</u> <u>dostępne formy</u> <u>zaangażowania się</u> <u>w życie społeczności</u> (np. wolontariat, inicjatywa obywatelska, budżet	– wymienia <u>dwa</u> <u>sposoby</u> <u>informowania</u> <u>o problemach</u> <u>lokalnej</u> <u>społeczności</u> , dostępne dla nastolatków, <u>podaje</u>	– wskazuje i omawia co najmniej <u>cztery</u> <u>dostępne formy</u> <u>zaangażowania się</u> <u>w życie społeczności</u> (np. wolontariat, inicjatywa obywatelska, budżet	– uzasadnia, dlaczego warto angażować się w życie lokalnej społeczności, – podaje <u>przykład</u> aktywności politycznej	praca z tekstem podręcznika praca z wynikami badań / analiza wyników badań	portfolio obywatelskie / samoocena, ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N pytania metapoznawcze /

wspierające zaangażowanie mieszkańców (np. budżet obywatelski, inicjatywę lokalną, fundusz sołecki) oraz w miarę możliwości wykorzystuje wybrany mechanizm w sprawie ważnej dla siebie lub społeczności (F) III.4) identyfikuje lokalnie działające organizacje pozarządowe, poznaje ich działania, szuka tych, których cele podziela, oraz poznaje różnorodne formy zaangażowania w ich działania, w tym wolontariat, i w miarę możliwości angażuje się w działalność organizacji (DZO) Napisanie wniosku o dofinansowanie projektu w ramach szkolnego lub lokalnego budżetu partycypacyjnego lub innego wniosku o wsparcie	budżet obywatelki fundusz sołecki wolontariat partycypacja	obywatelski), – wyszukuje przy pomocy nauczyciela <u>jedno działanie</u> w jego/jej gminie sfinansowane z budżetu obywatelskiego, – przygotowuje przy pomocy nauczyciela wybrane elementy szkicu wniosku o realizację projektu ze środków z budżetu obywatelskiego, posługując się obowiązującymi w jego/jej gminie zasadami i z wykorzystaniem obowiązującego formularza, – wyjaśnia, na czym polega wolontariat, – wskazuje w swojej lokalnej społeczności dwa miejsca, gdzie można zaangażować się w działanie wolontariackie, – nawiązuje z inicjatywy nauczyciela krótko- lub długoterminową współpracę wolontariacką.	obywatelski), – rozważa, która z nich jest najbardziej dostępna dla osób w jego / jej wieku, – wymienia <u>dwa sposoby informowania o problemach lokalnej społeczności</u>, dostępne dla nastolatków, – wyszukuje <u>jedno działanie</u> w swojej gminie sfinansowane z budżetu obywatelskiego, – przygotowuje wybrane elementy szkicu wniosku o realizację projektu ze środków z budżetu obywatelskiego, posługując się obowiązującymi w jego/jej gminie zasadami i z wykorzystaniem obowiązującego formularza, – nawiązuje samodzielnie krótko- lub długoterminową współpracę wolontariacką.	<u>jeden przykład takiego działania.</u> – wyszukuje <u>dwa działania</u> w swojej gminie sfinansowane z budżetu obywatelskiego, – wyszukuje zasady, terminy i przeznaczone na to działania kwoty w swojej gminie, – przygotowuje szkic wniosku o realizację projektu ze środków z budżetu obywatelskiego, posługując się obowiązującymi w jego/jej gminie zasadami i z wykorzystaniem obowiązującego formularza.	obywatelski), – wymienia <u>trzy sposoby informowania o problemach lokalnej społeczności</u>, dostępne dla nastolatków, <u>podaje jeden przykład takiego działania</u>, – wyjaśnia, na czym polega inicjatywa lokalna, jakich spraw może dotyczyć, – wyjaśnia, czym jest budżet obywatelski, – wskazuje <u>obszary</u>, jakie mogą być objęte budżetem obywatelskim, – wyjaśnia procedurę towarzyszącą zgłaszaniu projektów do budżetu obywatelskiego, – rozważa wpływ wolontariatu na osobisty rozwój.	i aktywności społecznej, – podaje <u>jeden przykład inicjatywy lokalnej</u> ze swojej społeczności lokalnej lub spoza niej, – wymienia <u>wszystkie etapy wdrażania budżetu obywatelskiego</u> (R), – <u>formułuje trzy argumenty</u>, które mogłyby przekonać rówieśników do zaangażowania w przygotowanie projektu do budżetu obywatelskiego, – wyjaśnia, czym jest fundusz sołecki oraz wyjaśnia znaczenie jego istnienia w małych gminach (R), – analizuje poziom zaangażowania Polaków w wolontariat oraz formułuje dwa argumenty, które mogłyby przekonać rówieśników do większego zaangażowania, – rozważa przyczyny, dla których część osób angażuje się w działania	autorefleksja praca w parach rozmowa na forum klasy wyszukiwanie informacji w internecie działanie obywatelskie notatka w internecie / wpis do mediów społecznościowych działanie obywatelskie praca w grupach: tworzenie wniosku do budżetu obywatelskiego pytania podsumowujące	samoocena analiza prac uczniowskich obserwacja (wybranych uczniów) pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńską, IZ od N lub ocena stopniem
---	--	---	--	---	--	---	--	--

	finansowe (DZO) Nawiązanie współpracy jako wolontariusz z lokalną organizacją społeczną lub instytucją publiczną w celu wsparcia realizacji jej celów statutowych, po czym przedstawienie na forum klasy efektów swojego zaangażowania Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania						wolontariackie.		
--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--

Numer lekcji	Wymaganie szczegółowe z podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzający (dobry)	dopelniający (bardzo dobry)	wykraczający (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Młodzież a samorząd Liczba godzin: 2									

3.5	Uczeń: (P) III.5) opisuje ideę młodzieżowych rad gmin, miast, powiatów i sejmików wojewódzkich, wyszukuje rady działające w swojej okolicy, a także analizuje ich pracę i w miarę możliwości włącza się w ich działania (F) III.5) diagnozuje problemy i potrzeby społeczności lokalnej dotyczące młodych ludzi, a także proponuje konstruktywne rozwiązania tych problemów oraz korzysta z dostępnych mechanizmów demokratycznych, by je zasygnalizować (DZO) Napisanie i wysłanie (opublikowanie) petycji, listu lub listu otwartego do przedstawicieli władz publicznych w ważnej dla ucznia sprawie	młodzieżowe rady młodzież lokalne problemy petycja, list otwarty	– wyszukuje istniejące w regionie młodzieżowe organy samorządowe (rady gminy/miasta, powiatu, sejmik wojewódzki), – <u>wskazuje wyjaśnia wybrane cele</u> powoływania młodzieżowych rad, – wskazuje, kto może kandydować do młodzieżowych rad, – identyfikuje (przy pomocy nauczyciela lub kolegów) w lokalnej społeczności problemy, które dotyczą bezpośrednio młodzieży, – formułuje przy pomocy nauczyciela <u>dla wybranego problemu propozycje</u> jego rozwiązań, – wskazuje dostępne demokratyczne mechanizmy pozwalające sygnalizować problemy i potrzeby młodzieży (np. petycja, list otwarty).	– wskazuje trzy cele powoływania młodzieżowych rad, – podaje <u>przykład realizacji wybranej kompetencji rad młodzieżowych:</u> konsultacyjnej, doradczej i inicjatywnej, – identyfikuje w lokalnej społeczności problemy, które dotyczą bezpośrednio młodzieży, – formułuje <u>dla dwóch wybranych problemów propozycje</u> ich rozwiązań, – opracowuje przy pomocy nauczyciela <u>jeden projekt petycji lub listu otwartego</u> do przedstawicieli władz publicznych w sprawie zdiagnozowanego problemu społecznego dotyczącego młodzieży.	– wskazuje i omawia <u>najważniejszy cel</u> powoływania młodzieżowych rad, – wyjaśnia, w jaki sposób powstają młodzieżowe rady i kto może do nich kandydować, – opracowuje i wysyła <u>jeden projekt petycji lub listu otwartego</u> do przedstawicieli władz publicznych w sprawie zdiagnozowanego problemu społecznego dotyczącego młodzieży.	– wskazuje i omawia <u>cztery cele</u> powoływania młodzieżowych rad, – identyfikuje i omawia w lokalnej społeczności problemy, które dotyczą bezpośrednio młodzieży, – formułuje <u>dla trzech wybranych problemów propozycje</u> ich rozwiązań, – omawia dostępne demokratyczne mechanizmy pozwalające sygnalizować problemy i potrzeby młodzieży (np. petycja, list otwarty).	– formułuje <u>trzy argumenty</u> <u>wyjaśniające edukacyjny charakter rad młodzieżowych</u>, – podaje <u>przykłady realizacji trzech kompetencji rad młodzieżowych:</u> konsultacyjnej, doradczej i inicjatywnej, – omawia <u>jeden przykład</u> skutecznego działania młodzieżowej rady miasta, – podaje <u>jeden przykład młodzieżowych rad działających na szczeblu krajowym</u>.	praca z tekstem podręcznika praca z tekstem źródłowym autorefleksja praca w parach rozmowa na forum klasy wyszukiwanie informacji w internecie wywiad pytania podsumowujące działanie obywatelskie	portfolio obywatelskie / samoocena, ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N pytania metapoznawcze / samoocena analiza prac uczniowskich obserwacja (wybranych uczniów) pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem
-----	--	--	---	---	---	--	---	---	--

	Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Numer lekcji	Wymaganie szczegółowe z podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
			UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:	UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Obywatel w urzędzie									
Liczba godzin: 1									
3.6	Uczeń: (P) III.6) jest przygotowany do załatwienia podstawowych spraw urzędowych ważnych dla młodych obywateli; wypełnia wybrany formularz lub wniosek (DZO) Wypełnienie wniosku o wydanie	urząd sprawy urzędowe obsługa petenta w urzędzie mObywatel, profil zaufany, Internetowe Konto Pacjenta ePUAP	– wyjaśnia, czym zajmują się urzędy, – wskazuje <u>trzy przykłady spraw</u> , które załatwia się w urzędzie, w tym <u>jedną</u> , która dotyczy młodego człowieka, – wskazuje <u>jedną sprawę</u> , którą uczeń lub jego rodzice mieli okazję załatwić w urzędzie, – wymienia przy pomocy nauczyciela,	– wymienia, co jest niezbędne do załatwienia podstawowych spraw w urzędzie, – wyszukuje urzędy w swojej gminie / swoim powiecie, w których: uzyska dowód osobisty, prawo jazdy, paszport, dowód rejestracyjny pojazdu, będzie mógł się zameldować/ wymeldować, uzyskać odpis aktu	– omawia <u>jedną sprawę</u> , którą uczeń lub jego rodzice mieli okazję załatwić w urzędzie, – wskazuje urzędy w swojej gminie / swoim powiecie, w których: uzyska dowód osobisty, prawo jazdy, paszport, dowód rejestracyjny pojazdu, będzie mógł się zameldować/	– wyjaśnia, co to jest profil zaufany i do czego służy, – wyjaśnia co to jest ePUAP, – dla <u>dwóch wybranych spraw</u> (np. zameldowanie, wydanie paszportu) wskazuje adresy urzędu oraz niezbędną dla przeprowadzenia procedury dokumentację.	– tworzy konto na ePUAP i – jeśli to możliwe – realizuje <u>jedną wybraną sprawę</u> za jego pośrednictwem, – wskazuje cztery usługi, które można zrealizować z wykorzystaniem aplikacji mObywatel, – formułuje <u>trzy argumenty</u> dla swoich rodziców lub dziadków za	praca z tekstem podręcznika praca z wynikami badań autorefleksja praca w parach rozmowa na forum klasy wyszukiwanie informacji	portfolio obywatelskie / samoocena, ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N pytania metapoznawcze / samoocena analiza prac uczniowskich pytania sprawdzające / samoocena

dowodu osobistego, paszportu lub innego dokumentu	Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania	co jest niezbędne do załatwienia podstawowych spraw w urzędzie, – wskazuje <u>trzy sprawy</u> , które można załatwić przez internet, – realizuje przy pomocy dorosłego <u>jedną sprawę urzędową</u> : wypełnia formularze i gromadzi wymagane dokumenty (online lub na papierze).	urodzenia, – realizuje <u>jedną wybraną sprawę urzędową</u> : wypełnia niezbędne formularze i gromadzi wymagane dokumenty (online lub na papierze).	wymeldować, uzyskać odpis aktu urodzenia, – formułuje <u>dwie zalety</u> ePUAP, mObywatela lub IKP.		zastrzeżeniem numeru PESEL, – formułuje <u>trzy zalety</u> ePUAP, mObywatela lub IKP.	w internecie pytania podsumowujące działanie obywatelskie	zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem
---	--	---	--	--	--	--	---	---

ROZDZIAŁ IV. Polska państwem demokratycznym

PYTANIE WIODĄCE: Jak demokracja i Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej chronią nasze prawa?

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzający (dobry)	dopełniający (bardzo dobry)	wykraczający (celujący)		
			UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Demokracja – autorytaryzm – totalitaryzm Liczba godzin 1									
4.1	Uczeń: (P) IV.1) na przykładzie Polski po 1945 r. charakteryzuje ustrój totalitarny i autorytarny oraz odróżnia je od demokracji; analizuje i ocenia	system polityczny (ustrój polityczny) reżim polityczny demokracja autorytaryzm	– wymienia elementy systemu politycznego (R), – wyjaśnia w prosty sposób co oznacza pojęcie reżim polityczny i wymienia <u>trzy jego rodzaje</u> ,	– wymienia elementy systemu politycznego i w prosty sposób je opisuje (R), – wyjaśnia termin reżim polityczny i wymienia <u>trzy jego rodzaje</u> ,	– wyjaśnia termin system polityczny i opisuje jego elementy (R), – wyjaśnia termin reżim polityczny i wymienia <u>trzy jego rodzaje</u> oraz podaje ich cechy,	– wyjaśnia termin system polityczny i charakteryzuje jego elementy (R), – wyjaśnia termin reżim polityczny i omawia <u>trzy jego rodzaje</u> , – definiuje termin	– porównuje terminy system polityczny i ustrój polityczny (R), – wyjaśnia termin reżim polityczny i porównuje <u>trzy jego rodzaje</u> (R), – wyjaśnia termin	wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika autorefleksja wypowiedź pisemna	zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena

	polityczne, społeczne, ekonomiczne i obyczajowe konsekwencje autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki	totalitaryzm reżim polityczny w Polsce po 1945 r. konsekwencje autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki i społeczeństwa	– w prosty sposób określa, czym jest ustrój polityczny, – identyfikuje na przykładzie Polski po 1945 r. cechy ustroju totalitarnego, autorytarnego, i odróżnia je od demokracji, – na <u>przykładach</u> z historii Polski po 1945 r. rozpoznaje i ocenia skutki autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki i społeczeństwa, – identyfikuje różnice pomiędzy życiem codziennym Polaków w okresie PRL i współcześnie.	– definiuje termin ustrój polityczny, – na przykładzie Polski po 1945 r. wymienia cechy ustroju totalitarnego, autorytarnego i odróżnia je od demokracji, – na <u>przykładach</u> z historii Polski po 1945 r. rozpoznaje i ocenia konsekwencje autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki lub społeczeństwa oraz dzieli je na polityczne, społeczne, ekonomiczne i obyczajowe, – porównuje życie codzienne Polaków w okresie PRL i współcześnie; poddaje ocenie <u>jedną</u> z <u>najważniejszych</u> jego zdaniem różnic.	– definiuje termin ustrój polityczny i wskazuje, kiedy to pojęcie jest najczęściej stosowane – podaje kryteria podziału systemów politycznych i wymienia ich rodzaje (przykłady), – na <u>przykładach</u> z historii Polski po 1945 r. wyjaśnia cechy ustroju totalitarnego i autorytarnego oraz ocenia, czym różni się od systemu demokratycznego, – na przykładzie Polski po 1945 r. wyjaśnia i ocenia konsekwencje autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki i społeczeństwa oraz dzieli je na polityczne, społeczne, ekonomiczne i obyczajowe, – porównuje życie codzienne Polaków w okresie PRL i współcześnie; poddaje ocenie <u>dwie</u> z <u>najważniejszych</u> jego zdaniem różnic.	ustrój polityczny i wyjaśnia relacje między systemem politycznym a ustrojem politycznym (R), – podaje kryteria podziału systemów politycznych i wymienia ich rodzaje (przykłady), – na <u>przykładach</u> z historii Polski po 1945 r. wyjaśnia cechy ustroju totalitarnego i autorytarnego oraz porównuje je z systemem demokratycznym, – na <u>przykładzie</u> Polski po 1945 r. porównuje system autorytarny i totalitarny, – ocenia dlaczego Polska Ludowa (PRL) nie była państwem demokratycznym, – na <u>przykładzie</u> historii Polski po 1945 r. analizuje i ocenia konsekwencje autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki i społeczeństwa oraz je klasyfikuje na płaszczyźnie politycznej,	reżimy hybrydowe; podaje przykłady tego typu reżimów (R), – na przykładzie Polski analizuje podstawowe elementy systemu politycznego, – podaje kryteria podziału systemów politycznych i omawia przykłady dla poszczególnych kryteriów, – odwołując się do przykładów z historii Polski po 1945 r., w tym <i>Konstytucji PRL</i>, wyjaśnia cechy ustroju totalitarnego, autorytarnego oraz porównuje je z systemem demokratycznym, – ocenia, czy PRL był totalitaryzmem, czy autorytaryzmem; przywołuje <u>argumenty</u> i <u>kontrargumenty</u>, – analizuje współczesne systemy niedemokratyczne i podaje przykłady działania władz świadczące, że funkcjonuje w nich reżim autorytarny lub totalitarny (R),	pytania podsumowujące	pytania sprawdzające / samoocena
--	---	---	--	---	---	---	--	-----------------------	----------------------------------

						społecznej, ekonomicznej i obyczajowej, – porównuje życie codzienne Polaków w okresie PRL i współcześnie; poddaje ocenie <u>trzy</u> z <u>najważniejszych</u> jego/jej zdaniem różnic.	– na przykładzie Polski po 1945 r. analizuje i ocenia konsekwencje autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki i społeczeństwa oraz je klasyfikuje i omawia na płaszczyźnie politycznej, społecznej, ekonomicznej i obyczajowej, – porównuje życie codzienne Polaków w okresie PRL i współcześnie; poddaje ocenie <u>cztery</u> z <u>najważniejszych</u> jego/jej zdaniem różnic.		
--	--	--	--	--	--	---	---	--	--

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopelniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Przemiany ustrojowe w Polsce po 1989 r. Liczba godzin 1									
4.2	Uczeń: (P) IV. 2) wskazuje kluczowe etapy i założenia procesu demokratyzacji	terminy: transformacja ustrojowa, demokratyzacja czynniki sprzyjające demokratyzacji	– identyfikuje (rozpoznaje) terminy: transformacja ustrojowa, demokratyzacja, transformacja gospodarcza,	– w oparciu o wydarzenia z historii Polski po 1989 r. identyfikuje i w prosty sposób wyjaśnia terminy: transformacja ustrojowa,	– w oparciu o wydarzenia z historii Polski po 1989 r. wyjaśnia terminy: transformacja ustrojowa, demokratyzacja,	– w oparciu o wydarzenia z historii Polski po 1989 r. charakteryzuje terminy: transformacja ustrojowa,	– w oparciu o wydarzenia z historii Polski po 1989 r. omawia i porównuje terminy transformacja ustrojowa i demokratyzacja,	metody badawcze analiza wyników badań praca z tekstem podręcznika	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena

	Polski po 1989 r. oraz – wykorzystując doświadczenia świadków historii – przedstawia i ocenia polityczne, gospodarcze i społeczne konsekwencje transformacji oraz dyskutuje na ich temat	proces demokratyzacji Polski po 1989 r. transformacja gospodarcza skutki przemian politycznych i gospodarczych ocena politycznych, gospodarczych i społecznych konsekwencji transformacji	– na podstawie materiału źródłowego z podręcznika wymienia kluczowe (<u>najważniejsze</u>) etapy procesu demokratyzacji w Polsce po 1989 r., – podaje <u>jeden przykład</u> reform gospodarczych planu Balcerowicza i ocenia jego skutek, – na podstawie materiałów źródłowych [tekst publicystyczny, wyniki badań] rozpoznaje pozytywne i negatywne opinie na temat transformacji i jej skutków, – wyszukuje informacje na temat upamiętnienia wydarzeń związanych z protestami społecznymi w okresie PRL albo reżimu komunistycznego w swojej miejscowości, gminie lub powiecie, podaje powód tych wydarzeń (R) [zadanie dodatkowe np. zadanie domowe].	demokratyzacja, transformacja gospodarcza, – na podstawie materiału źródłowego z podręcznika wymienia kluczowe (<u>najważniejsze</u>) etapy procesu demokratyzacji w Polsce po 1989 r. i wskazuje ich skutki, – podaje <u>przynajmniej dwa przykłady</u> reform gospodarczych planu Balcerowicza i ocenia ich skutki, – na podstawie materiałów źródłowych [tekst publicystyczny, wyniki badań] omawia pozytywne i negatywne opinie na temat transformacji i jej skutków, – wyszukuje informacje na temat upamiętnienia wydarzeń związanych z protestami społecznymi w okresie PRL albo reżimu komunistycznego w swojej miejscowości, gminie lub powiecie;	transformacja gospodarcza, – na podstawie tekstu źródłowego (z podręcznika) wymienia <u>przynajmniej dwa czynniki</u> sprzyjające demokratyzacji i uzasadnia swój wybór, – omawia kluczowe (<u>najważniejsze</u>) etapy procesu demokratyzacji w Polsce po 1989 r. i podaje ich skutki, – podaje <u>przynajmniej cztery przykłady</u> reform gospodarczych planu Balcerowicza i wymienia ich skutki, – na podstawie materiałów źródłowych [tekst publicystyczny, wyniki badań] formułuje opinię na temat konsekwencji przemian ustrojowych i ją uzasadnia jednym argumentem, – zabiera głos w dyskusji na temat politycznych, gospodarczych i społecznych konsekwencji transformacji	demokratyzacja, transformacja gospodarcza, – na podstawie tekstu źródłowego (z podręcznika) wymienia i omawia <u>przynajmniej trzy czynniki</u> sprzyjające demokratyzacji i uzasadnia swój wybór, – charakteryzuje kluczowe (<u>najważniejsze</u>) etapy procesu demokratyzacji w Polsce po 1989 r., – podaje <u>przynajmniej pięć przykładów</u> reform gospodarczych planu Balcerowicza i ocenia ich skutki, – zabiera głos w dyskusji na temat konsekwencji przemian ustrojowych (politycznych, gospodarczych i społecznych); formułuje opinię i uzasadnia swoje stanowisko dwoma argumentami, – wyszukuje informacje na temat upamiętnienia wydarzeń związanych z protestami	– charakteryzuje termin transformacja gospodarcza, – wymienia i omawia <u>przynajmniej cztery czynniki</u> sprzyjające demokratyzacji i uzasadnia swój wybór, – analizuje kluczowe (<u>najważniejsze</u>) etapy procesu demokratyzacji w Polsce po 1989 r. i uzasadnia ich wpływ na system polityczny Polski, – podaje <u>przynajmniej sześć przykładów</u> reform gospodarczych planu Balcerowicza i ocenia ich skutki, – zabiera głos w dyskusji na temat konsekwencji przemian ustrojowych (politycznych, gospodarczych i społecznych); przedstawia swoje stanowisko i formułuje <u>po dwa argumenty</u> oraz kontrargumenty, – wyszukuje informacje na temat upamiętnienia wydarzeń	dyskusja rozmowa na forum klasy działanie obywatelskie wypowiedź pisemna pytania podsumowujące	stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska, pytania sprawdzające / samoocena
--	---	---	---	---	--	---	---	---	--

				podaje powód tych wydarzeń i ilustruje efekty swojej pracy (R) [zadanie dodatkowe np. zadanie domowe].	i uzasadnia swoje stanowisko (formułuje argumenty), – wyszukuje informacje na temat upamiętnienia wydarzeń związanych z protestami społecznymi w okresie PRL albo reżimu komunistycznego w swojej miejscowości, gminie lub powiecie; podaje powody tych wydarzeń; wymienia i ilustruje efekty swojej pracy (R) [zadanie dodatkowe np. zadanie domowe].	społecznymi w okresie PRL albo reżimu komunistycznego w swojej miejscowości, gminie lub powiecie; wymienia powody tych wydarzeń; opisuje i ilustruje efekty swojej pracy; (R) [zadanie dodatkowe np. zadanie domowe] .	związanych z protestami społecznymi w okresie PRL albo reżimu komunistycznego w swojej miejscowości, gminie lub powiecie; charakteryzuje powody tych wydarzeń; opisuje i ilustruje efekty swojej pracy oraz przedstawia je na forum klasy (R) [zadanie dodatkowe np. zadanie domowe].		
	(DZO) Działanie obywatelskie Przeprowadzenie i udokumentowanie wywiadu ze świadkiem historii najnowszej (np. kombatantem) lub inną ważną postacią lokalną Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy	Przeprowadź wywiad z osobą, która żyła w okresie przemian politycznych i ekonomicznych w latach 90. XX w. Zapytaj ją m.in. o to, jak postrzegała dokonujące się zmiany, jakie są jej osobiste doświadczenia z pierwszych lat III RP oraz jak ocenia tamte wydarzenia z dzisiejszej perspektywy. Napisz krótkie	– przy pomocy nauczyciela formułuje cel wywiadu i pytania, – dokonuje wyboru świadka historii, – przeprowadza wywiad, – przygotowuje prostą prezentację efektów wywiadu, – prowadzi portfolio do działania.	– formułuje cel wywiadu i wybiera świadka historii, – przy pomocy nauczyciela formułuje pytania do wywiadu, – przeprowadza wywiad, – opracowuje odpowiedzi na pytania wywiadu – prezentuje wywiad – prowadzi portfolio do działania.	– formułuje cel wywiadu i przy pomocy nauczyciela przygotowuje założenia do wywiadu, – wybiera świadka historii i uzasadnia swój wybór, – opracowuje pytania, – przeprowadza wywiad, – dokumentuje wywiad i przygotowuje opracowanie materiału,	– definiuje cel wywiadu i przygotowuje jego założenia, – wybiera świadka historii i uzasadnia swój wybór, odwołując się do aspektów tematu działania, – przygotowuje się do wywiadu i opracowuje pytania, – przeprowadza wywiad, – dokumentuje wywiad w wybranej formie; opracowuje	– definiuje cele wywiadu i przygotowuje jego założenia, – dokonuje wyboru świadka historii zgodnie z założeniami działania, – przygotowuje się do wywiadu: opracowuje pytanie, określa zasady spotkania – sposób utrwalenia wywiadu, autoryzując, – przeprowadza wywiad,	działanie obywatelskie	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja / IZ od N, ocena koleżeńska, pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie/ samoocena/ IZ od N

	– skuteczności działania	podsumowanie wywiadu – uwzględni najciekawsze i najbardziej zaskakujące informacje.			– prezentuje wywiad, – prowadzi portfolio do działania w wymaganej formie.	zebrany materiał, – prezentuje wywiad i efekty swojej pracy, – prowadzi portfolio, w którym zamieszcza materiały.	– dokumentuje wywiad w wybranej formie; przygotowuje odpowiednio opracowane materiały, – przeprowadza autoryzację wywiadu, – prezentuje wywiad na forum klasy lub nauczycielowi; prezentuje efekty swojej pracy, – prowadzi portfolio działania i na bieżąco dokumentuje swoją pracę, – dokonuje podsumowania i samoceny.		
			WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY						
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
			UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Demokratyczne państwo prawa									
Liczba godzin 1									
4.3	Uczeń: (P) IV.3) korzystając z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wyjaśnia podstawowe	demokratyczne państwo prawa zasady demokratycznego o państwa prawa w <i>Konstytucji RP</i>	– korzystając z <i>Konstytucji RP</i> , identyfikuje podstawowe wartości i <u>co najmniej dwie główne zasady</u> demokratycznego	– korzystając z <i>Konstytucji RP</i> , identyfikuje podstawowe wartości i wyjaśnia w prosty sposób <u>co najmniej trzy zasady</u> demokratycznego	– korzystając z <i>Konstytucji RP</i> , identyfikuje podstawowe wartości i wyjaśnia <u>co najmniej cztery zasady</u> demokratycznego	– korzystając z <i>Konstytucji RP</i> , wyszukuje podstawowe wartości i wyjaśnia <u>co najmniej sześć zasad</u> demokratycznego	– na podstawie <i>Konstytucji RP</i> wyszukuje i omawia podstawowe wartości oraz analizuje <u>co najmniej siedem</u> zasad	praca z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i>) praca z tekstem podręcznika autorefleksja	zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia /

	wartości i zasady demokratycznego państwa prawa oraz analizuje je i wyraża opinię o ich wpływie na codzienne życie obywateli; porównuje demokrację większościową i konstytucyjną	demokracja większościowa a demokracja konstytucyjna demokracja pośrednia i demokracja bezpośrednia formy demokracji bezpośredniej	państwa prawa; wyjaśnia, w jaki sposób wymienione zasady wpływają na codzienne życie obywateli, – w prosty sposób wyjaśnia <u>termin</u> demokratyczne państwo prawa i ocenia, jaką rolę odgrywają w nim sądy (<u>podaje jeden przykład</u>), – na podstawie materiałów źródłowych rozpoznaje terminy demokracja większościowa i demokracja konstytucyjna, – wykorzystując źródła internetowe, (lub inne) wyszukuje informacje na temat <u>wybranego referendum</u> ogólnokrajowego, które odbyło się po 1989 r.; podaje sprawę, która była w nim rozstrzygana, frekwencję i wynik referendum; ocenia też jego skutek.	państwa prawa; wskazuje, w jaki sposób wymienione zasady wpływają na codzienne życie obywateli, – wyjaśnia <u>terminy</u> demokratyczne państwo prawa i ocenia, jaką rolę odgrywają w nim sądy (<u>podaje dwa przykłady</u>), – na podstawie materiałów źródłowych rozpoznaje terminy demokracja większościowa i demokracja konstytucyjna; wskazuje różnice między nimi, – odwołując się do zasad ustroju Polski, rozróżnia funkcjonowanie demokracji pośredniej i demokracji bezpośredniej, – wykorzystując źródła internetowe (lub inne), wyszukuje informacje na temat <u>dwóch wybranych referendum</u> ogólnokrajowych, które odbyły się po 1989 r.; podaje sprawy, które były w nich rozstrzygane,	państwa; omawia, w jaki sposób wymienione zasady wpływają na codzienne życie obywateli, – definiuje <u>termin</u> demokratyczne państwo prawa i ocenia, jakie znaczenie ma działalność sądów dla jego prawidłowego funkcjonowania, – na podstawie materiałów źródłowych porównuje terminy demokracja większościowa i demokracja konstytucyjna, – odwołując się do zasad ustroju Polski, rozróżnia i podaje <u>przykłady</u> funkcjonowania demokracji pośredniej i demokracji bezpośredniej, – wykorzystując źródła internetowe (lub inne), wyszukuje informacje na temat <u>trzech wybranych referendum</u> ogólnokrajowych, które odbyły się po 1989 r.; podaje sprawy, które były	państwa prawa; formułuje opinię, w jaki sposób wymienione zasady wpływają na codzienne życie obywateli, – analizuje <u>termin</u> demokratyczne państwo prawa i ocenia, jakie znaczenie ma działalność sądów dla jego prawidłowego funkcjonowania, – ocenia, dlaczego w demokratycznym państwie prawa sądy i trybunały tworzą niezależną władzę od innych władz, – na podstawie materiałów źródłowych porównuje terminy demokracja większościowa i demokracja konstytucyjna; podaje <u>przykłady</u> zagrożeń, które wynikają z funkcjonowania demokracji większościowej, – odwołując się do zasad ustroju Polski, analizuje przykłady funkcjonowania demokracji pośredniej i demokracji	demokratycznego państwa prawa; formułuje opinię, w jaki sposób wymienione zasady wpływają na codzienne życie obywateli, – analizuje <u>termin</u> demokratyczne państwo prawa; wskazuje związki między demokracją a rządami prawa, – ocenia znaczenie działalności sądów i trybunałów dla prawidłowego funkcjonowania demokratycznego państwa prawa oraz ich niezależność od innych władz, – na podstawie materiałów źródłowych porównuje terminy demokracja większościowa i demokracja konstytucyjna; podaje <u>przykłady</u> zagrożeń, które wynikają z funkcjonowania demokracji większościowej, oraz ocenia, czy mogą one wystąpić również w demokracji konstytucyjnej, – odwołując się do	wypowiedź argumentacyjna wyszukiwanie informacji w internecie pytania podsumowujące	samoocena pytania metapoznawcze / samoocena pytania sprawdzające / samoocena
--	---	--	--	---	---	---	---	--	---

				frekwencję i wynik referendum; ocenia też ich skutek (skutki).	w nich rozstrzygane, frekwencje i wynik referendum; ocenia też ich skutek (skutki).	bezpośredniej, – wykorzystując źródła internetowe (lub inne), wyszukuje informacje na temat <u>czterech referendum</u> ogólnokrajowych, które odbyły się po 1989 r.; podaje sprawy, które były w nich rozstrzygane, frekwencję i wynik referendum; ocenia też ich skutki.	ustroju Polski, ocenia funkcjonowanie demokracji pośredniej i demokracji bezpośredniej, – wykorzystując źródła internetowe (lub inne), wyszukuje informacje na temat <u>czterech referendum</u> ogólnokrajowych, które odbyły się po 1989 r.; podaje sprawy, które były w nich rozstrzygane, frekwencję i wynik referendum; ocenia też ich skutki.		
--	--	--	--	--	---	--	---	--	--

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
			UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie								
TEMAT LEKCJI: Zagrożenia dla demokracji									
Liczba godzin 2									
4.4	Uczeń: (P) IV.4) identyfikuje i opisuje współczesne	zagrożenia dla ustroju demokratycznego korupcja	– na podstawie materiałów źródłowych (tekst z podręcznika, wyniki badań społecznych)	– na podstawie materiałów źródłowych (tekst z podręcznika, wyniki badań społecznych)	– na podstawie materiałów źródłowych (tekst z podręcznika, wyniki badań społecznych)	– na podstawie materiałów źródłowych (tekst z podręcznika, wyniki badań społecznych)	– na podstawie materiałów źródłowych (tekst z podręcznika, wyniki badań społecznych)	analiza wyników badań wypowiedź argumentacyjna	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające /

	zagrożenia dla demokracji, wyjaśnia znaczenie inicjatyw, które im przeciwdziałają, oraz formułuje opinię o ich skuteczności (F) IV.1) wyjaśnia zjawisko populizmu, ocenia jego wpływ na demokrację i życie publiczne, formułuje opinię w tej sprawie i dyskutuje o niej	nepotyzm niski poziom aktywności obywateli dezinformacja metody przeciwdziałania zagrożeniom systemu demokratycznego populizm	<u>identyfikuje dwa współczesne zagrożenia systemu demokratycznego i wymienia sposoby przeciwdziałania tym zagrożeniom (zjawiskom),</u> – potrafi wskazać <u>przykład</u> działania (aktywizacji społecznej), który ma wpływ na podniesienie poziomu aktywności obywatelskiej; formułuje opinię na temat jego skuteczności, – na <u>przykładzie</u> ocenia wpływ aktywności obywatelskiej dla prawidłowego funkcjonowania demokracji, – wymienia skutki rozpowszechniania a fałszywych informacji, – potrafi wskazać <u>jedną zasadę</u>, której należy przestrzegać, aby ustrzec się fałszywych informacji (np. w internecie), oraz wie, jak i kiedy ją zastosować,	<u>identyfikuje trzy współczesne zagrożenia systemu demokratycznego i wymienia sposoby przeciwdziałania tym zagrożeniom (zjawiskom),</u> – potrafi wskazać <u>przykłady (dwa)</u> działań (aktywizacji społecznej), które mają wpływ na podniesienie poziomu aktywności obywatelskiej; formułuje opinię na temat ich skuteczności, – na <u>przykładach</u> ocenia wpływ aktywności obywatelskiej dla prawidłowego funkcjonowania demokracji, – potrafi wskazać <u>dwie zasady</u>, których należy przestrzegać, aby ustrzec się fałszywych informacji (np. w internecie), oraz wie, jak i kiedy je zastosować, – rozpoznaje hasła populistyczne (np. przy	identyfikuje i opisuje <u>trzy współczesne zagrożenia systemu demokratycznego</u>, wymienia sposoby przeciwdziałania tym zagrożeniom (zjawiskom) oraz ocenia ich skuteczność, – korzystając z wyników badań, formułuje opinię na temat stosunku Polaków do początku lat 90. do współczesności; w uzasadnieniu podaje <u>przyczynę</u> (R) – potrafi ocenić przykłady działań (aktywizacji społecznej), które mają wpływ na podniesienie poziomu aktywności obywatelskiej i odnieść je do swojego doświadczenia lub doświadczenia innych osób ze swojego otoczenia, – wymienia metody walki z dezinformacją i wie, jak je	identyfikuje i opisuje <u>cztery współczesne zagrożenia systemu demokratycznego</u> i wymienia sposoby przeciwdziałania tym zagrożeniom (zjawiskom), a także formułuje opinię na temat ich skuteczności i ją uzasadnia, – korzystając z wyników badań, formułuje opinię na temat stosunku Polaków do początku lat 90. do współczesności; w uzasadnieniu podaje <u>dwie przyczyny</u> (R), – potrafi ocenić przykłady działań (aktywizacji obywatelskiej), które mają wpływ na podniesienie poziomu aktywności obywatelskiej, i zastosować jeden z nich (pokazać jego zastosowanie) w praktyce, – formułuje opinię na temat skutków rozpowszechniania	wymienia i opisuje <u>pięć współczesnych zagrożeń systemu demokratycznego</u>; dzieli je na wewnętrzne i zewnętrzne, – wymienia i ocenia sposoby przeciwdziałania zjawiskom zagrażającym demokracji, a także formułuje opinię na temat ich skuteczności i ją uzasadnia, – korzystając z wyników badań, formułuje opinię na temat stosunku Polaków do początku lat 90. do współczesności, w uzasadnieniu podaje trzy przyczyny i je klasyfikuje (R), – potrafi ocenić przykłady działań (aktywizacji obywatelskiej), które mają wpływ na podniesienie poziomu aktywności obywatelskiej, i zastosować jeden z nich (pokazać jego zastosowanie)	praca z tekstem podręcznika autorefleksja praca z tekstem wyszukiwanie informacji w internecie pytania podsumowujące	ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania sprawdzające / samoocena
--	---	--	---	--	--	--	--	---	--

			– rozpoznaje hasła populistyczne (np. przy wykorzystaniu materiałów źródłowych z internetu) i potrafi ocenić, w jaki sposób mogą one wpływać na postawy obywateli w społeczeństwie i państwie.	wykorzystaniu materiałów źródłowych z internetu) i potrafi ocenić, w jaki sposób populistyczny model uprawiania polityki może wpływać na demokrację oraz życie społeczne.	zastosować, – potrafi wskazać <u>trzy zasady</u>, których należy przestrzegać, aby ustrzec się fałszywych informacji (np. w internecie), oraz wie, jak je zastosować, – wyjaśnia zjawisko populizmu i ocenia jego wpływ na demokrację, życie polityczne i społeczne, – na <u>wybranych przykładzie</u> współczesnym lub historycznym formułuje opinię na temat sposobu uprawiania polityki przez populistów.	a fałszywych informacji i ją uzasadnia, – wymienia i wyjaśnia metody walki z dezinformacją, stosuje je w praktyce lub wie, jak je zastosować, – potrafi wskazać i omówić <u>trzy zasady</u>, które należy przestrzegać, aby ustrzec się fałszywych informacji (np. w internecie), oraz wie, jak je zastosować, – wyjaśnia zjawisko populizmu i ocenia jego wpływ na demokrację, życie publiczne i społeczne; formułuje opinię w tej sprawie i podejmuje dyskusję na ten temat na forum klasy – na <u>dwóch wybranych przykładach</u> współczesnych lub historycznych formułuje opinię na temat sposobu uprawiania	w praktyce; dokonać analizy rezultatów i wyciągnąć wnioski, – formułuje opinię na temat skutków rozpowszechniania a fałszywych informacji i w uzasadnieniu odnosi się do ich wpływu na społeczeństwo i państwo, – analizuje <u>metody</u> walki z dezinformacją, stosuje je w praktyce lub wie jak je zastosować; ocenia, czy mogą one zagrażać wolności słowa i niezależności mediów, – potrafi omówić i zastosować cztery zasady, których należy przestrzegać, aby ustrzec się fałszywych informacji np. w internecie, – wyjaśnia zjawisko populizmu i ocenia jego wpływ na demokrację konstytucyjną,		
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

						polityki przez populistów i ocenia skutki tych działań.	życie publiczne i społeczne; formułuje opinię w tej sprawie i podejmuje dyskusję na ten temat na forum klasy, przedstawia argumenty i kontrargumenty, – <u>na trzech wybranych przykładach</u> współczesnych lub historycznych formułuje opinię o sposobie uprawiania polityki przez populistów i ocenia skutki tych działań.			
			WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY							
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:			
TEMAT LEKCJI: Demokratyczne wybory Liczba godzin 1										
4.5	Uczeń: (P) IV.5) wyjaśnia znaczenie wyborów w systemie demokratycznym	wybory zasady prawa wyborczego w Polsce czynne i bierne prawo	– wyjaśnia cel wyborów w państwie demokratycznym, – ocenia, kiedy wybory są demokratyczne,	– formułuje opinię na temat celu wyborów w państwie demokratycznym i ją uzasadnia, – ocenia, kiedy	– ocenia, kiedy wybory są demokratyczne; wyjaśnia znaczenie wyborów w systemie demokratycznym	– ocenia, kiedy wybory są demokratyczne, i omawia <u>trzy przykładowe</u> funkcje wyborów w systemie demokratycznym,	– ocenia, kiedy wybory są demokratyczne, i omawia <u>cztery przykładowe</u> funkcje wyborów w systemie demokratycznym,	wyszukiwanie informacji w internecie praca w grupach projekt edukacyjny	pytania metapoznawcze / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena	

	m; wskazuje główne zasady prawa wyborczego na przykładzie Polski i argumentuje na rzecz świadomego udziału w głosowaniu	wyborcze wybory większościowe i proporcjonalne świadomy udział w wyborach	i podaje <u>jeden argument</u>, – na przykładzie Polski wymienia podstawowe zasady prawa wyborczego; odróżnia czynne prawo wyborcze od biernego, – ocenia skutki niskiej frekwencji w wyborach i identyfikuje <u>dwa argumenty</u> na rzecz świadomego głosowania w wyborach.	wybory są demokratyczne, i podaje <u>dwa argumenty</u>, – na przykładzie Polski wymienia podstawowe zasady prawa wyborczego i je wyjaśnia; odróżnia czynne prawo wyborcze od biernego, – ocenia skutki niskiej frekwencji w wyborach i wymienia <u>trzy argumenty</u> na rzecz świadomego głosowania.	i wymienia inne, <u>dwie przykładowe</u> funkcje wyborów, – omawia zasady prawa wyborczego w Polsce; odróżnia czynne prawo wyborcze od biernego i wymienia progi wiekowe dla poszczególnych kandydatów, – ocenia, co decyduje o tym, że głosowanie jest świadome, i formułuje <u>argumenty</u> na rzecz świadomego głosowania w wyborach.	– omawia zasady prawa wyborczego w Polsce; porównuje czynne i biernie prawo wyborcze i wymienia progi wiekowe dla poszczególnych kandydatów, – ocenia możliwość obniżenia czynnego prawa wyborczego w Polsce; formułuje opinię w sprawie i ją uzasadnia <u>dwoma argumentami</u>, – na przykładzie Polski ocenia system większościowy i proporcjonalny; w uzasadnieniu odnosi się do zalet i wad każdego z systemów (R), – omawia argumenty na rzecz świadomego głosowania w wyborach i działania, które może podjąć, aby zachęcić innych do udziału w wyborach, – zbiera	– analizuje zasady prawa wyborczego w Polsce, w tym czynne i biernie prawo; wymienia progi wiekowe dla poszczególnych kandydatów i ocenia możliwość obniżenia tych progów, – ocenia możliwość obniżenia czynnego prawa wyborczego w Polsce; formułuje opinię w tej sprawie i ją uzasadnia <u>trzema argumentami</u>, a także odnosi się do kontrargumentów, – na przykładzie Polski ocenia system większościowy i proporcjonalnym; w uzasadnieniu odnosi się do zalet i wad każdego z systemów (R), – analizuje argumenty na rzecz świadomego głosowania w wyborach i działania, które może podjąć, aby zachęcić innych zarówno do	praca z tekstem podręcznika pytania podsumowujące	koleżeńska, rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania sprawdzające / samoocena	
--	--	--	--	--	--	--	--	---	---	--

						informacje (np. w internecie) i przeprowadza analizę wyników ostatnich wyborów.	głosowania, jak i kandydowania w wyborach, – zbiera informacje (np. w internecie) i przeprowadza analizę wyników ostatnich wyborów, formułuje opinię na temat frekwencji i ją uzasadnia.			
	(PR) Projekt edukacyjny Projekt badawczy Kryteria oceny projektu: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania – współpracę w zespole – indywidualny wkład każdej osoby	Temat: Frekwencja wyborcza w Polsce po 1989 r. – poziom i przyczyny absencji oraz tendencje w tym obszarze	– przy wsparciu nauczyciela lub zespołu zdefiniował problem i postawił pytania badawcze, – planował działania, – przeprowadził część działań.	– przy wsparciu nauczyciela lub zespołu zdefiniował problem i postawił pytania badawcze, – planował działania, w tym harmonogram, – przeprowadził działania, – zrealizował cel badawczy, – dokonał ewaluacji.	– w prosty sposób zdefiniował problem i postawił pytania badawcze, – planował działania, w tym harmonogram i przydział zadań, – zrealizował cel badawczy i przeprowadził zdecydowaną większość działań, – dokonał ewaluacji, – przeprowadził cztery etapy projektu badawczego.	– zdefiniował problem i postawił pytania badawcze, planował działania – SMART, podział zadań, harmonogram, promocja, – zrealizował cel badawczy i przeprowadził działania, – podsumował projekt i dokonał ewaluacji, – przeprowadził cztery etapy projektu badawczego, – zaprezentował efekty swojej pracy.	– zdefiniował problem, – postawił pytania badawcze, – planował działania – SMART, podział zadań, harmonogram, promocja, – pozyskał partnerów, – zrealizował cel badawczy i przeprowadził działania, – podsumował projekt i dokonał ewaluacji, – w pełni przeprowadził cztery etapy projektu badawczego, – zaprezentował	projekt badawczy	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja / IZ od N, ocena koleżeńska, pytania sprawdzające / samoocena	

							efekty swojej pracy i pracy zespołu na forum klasy.			
--	--	--	--	--	--	--	---	--	--	--

ROZDZIAŁ V. Prawo i prawa człowieka

PYTANIE WIODĄCE: Jak demokracja i Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej chronią nasze prawa?

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej	Zagadnienia/Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzający (dobry)	dopełniający (bardzo dobry)	wykraczający (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Prawo i jego znaczenie Liczba godzin: 1									
5.1	Uczeń: (P) IV.6) opisuje cechy dobrego prawa i na przykładzie wybranych problemów prawnych wyjaśnia znaczenie najważniejszych dla młodzieży i młodych dorosłych instytucji prawa cywilnego i rodzinnego oraz odnajduje informacje o nieodpłatnej pomocy prawnej	prawo rodzaje prawa osoba fizyczna osoba prawna	– wyjaśnia na <u>dwóch przykładach</u> znaczenie prawa w życiu społecznym i odnosi się do doświadczeń młodzieży, – wyjaśnia termin prawo i wymienia <u>dwie przykłady</u> klasyfikacji prawa ze względu na rodzaj regulowanych spraw, – identyfikuje <u>trzy cechy</u> dobrego prawa i wyjaśnia w prosty sposób, co sprawia, że system prawa jest przejrzysty dla obywateli,	– wyjaśnia w prosty sposób znaczenie prawa w życiu społecznym i odnosi się do doświadczeń młodzieży, – wyjaśnia termin prawo i wymienia <u>trzy przykłady</u> klasyfikacji prawa ze względu na rodzaj regulowanych spraw, – wymienia i w prosty sposób opisuje <u>cztery cechy</u> dobrego prawa; wyjaśnia, co sprawia, że system prawa jest przejrzysty dla obywateli,	– wyjaśnia znaczenie prawa w życiu społecznym i jego wpływ na sytuację młodzieży, – wyjaśnia termin prawo i opisuje <u>trzy przykłady</u> klasyfikacji prawa ze względu na rodzaj regulowanych spraw, – wymienia i opisuje <u>pięć cech</u> dobrego prawa; ocenia, co sprawia, że system prawa jest przejrzysty dla obywateli, – na podstawie materiału źródłowego	– omawia znaczenie prawa w życiu społecznym i jego wpływ na sytuację młodzieży i młodych dorosłych, – omawia termin prawo i opisuje <u>cztery przykłady</u> klasyfikacji prawa ze względu na rodzaj regulowanych spraw, – wymienia i opisuje <u>sześć cech</u> dobrego prawa; ocenia, co sprawia, że system prawa jest przejrzysty dla obywateli, – na podstawie materiału	– analizuje znaczenie prawa w życiu społecznym i ocenia jego wpływ na sytuację młodzieży i młodych dorosłych, – charakteryzuje termin prawo i wymienia oraz opisuje <u>pięć przykładów</u> klasyfikacji prawa ze względu na rodzaj regulowanych spraw, – wymienia i analizuje <u>siedem cech</u> dobrego prawa; ocenia, co sprawia, że system prawa jest przejrzysty dla obywateli,	praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca z tekstem źródłowym [k.r.o; k.c.] wyszukiwanie informacji w internecie autorefleksja pytania podsumowujące	rutyny krytycznego myślenia / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem

			– na podstawie materiału źródłowego z podręcznika wyjaśnia skutki wady przyjmowanego prawa dla obywatela i urzędnika (R), – <u>na przykładach</u> wyjaśnia pojęcia (instytucje prawa): osoba fizyczna, zdolność prawna, zdolność do czynności prawnych, małżeństwo, władza rodzicielska, – wymienia (po <u>jednym przykładzie</u>) co może, a czego nie może zrobić młody człowiek (osoba fizyczna) przed ukończeniem osiemnastego roku życia; potrafi zastosować wiedzę w praktyce, – wyjaśnia, na czym polega władza rodzicielska, zna prawa i obowiązki, dziecka w tym zakresie (wymienia <u>dwa przykładowe</u>) i potrafi zastosować wiedzę w praktyce, – wymienia po dwa przykłady regulacji z zakresu prawa cywilnego i rodzinnego,	– na podstawie materiału źródłowego z podręcznika wyjaśnia skutki wady przyjmowanego prawa dla obywatela i urzędnika (R), – wyjaśnia w prosty sposób pojęcia (instytucje prawa): osoba fizyczna, osoba prawna, zdolność prawna, zdolność do czynności prawnych, sprzedaż, władza rodzicielska, małżeństwo, – wymienia (po <u>dwa przykłady</u>) co może, a czego nie może zrobić młody człowiek (osoba fizyczna) przed ukończeniem osiemnastego roku życia; potrafi zastosować wiedzę w praktyce, – wyjaśnia, na czym polega władza rodzicielska, zna prawa i obowiązki, dziecka w tym zakresie (wymienia i omawia <u>dwa przykładowe</u>) i potrafi zastosować wiedzę w praktyce, – wyjaśnia procedurę zawarcia	z podręcznika wyjaśnia skutki wady przyjmowanego prawa dla obywateli, urzędnika i przedsiębiorcy (R), – wyjaśnia pojęcia (instytucje prawa) i poprawnie ich używa w swoich wypowiedziach: osoba fizyczna, osoba prawna, zdolność prawna, zdolność do czynności prawnych, sprzedaż, własność, władza rodzicielska, małżeństwo; rozróżnia rodzaje zdolności prawnej, – wymienia <u>przykłady (po dwa)</u> tego, co może, a czego nie może zrobić osoba fizyczna do ukończenia 13 roku życia i między 13 a 18 rokiem życia; potrafi zastosować wiedzę w praktyce, – wyjaśnia, na czym polega władza rodzicielska i komu przysługuje; wymienia i omawia prawa oraz obowiązki dziecka w tym zakresie; potrafi zastosować wiedzę w praktyce,	źródłowego z podręcznika wyjaśnia skutki wad przyjmowanego prawa dla obywatela, urzędnika i przedsiębiorcy; formułuje opinię, która z wad jest według niego najbardziej istotna i ją uzasadnia (R), – wyjaśnia pojęcia (instytucje prawa) i właściwie ich używa w swoich wypowiedziach: osoba fizyczna, osoba prawna, zdolność prawna, zdolność do czynności prawnych, sprzedaż, własność, władza rodzicielska, małżeństwo, alimenty; rozróżnia rodzaje zdolności prawnej i każdy z nich omawia, – wymienia i omawia <u>przykłady (po trzy)</u> tego, co może, a czego nie może zrobić osoba fizyczna do ukończenia 13 roku życia i między 13 a 18 rokiem życia; potrafi zastosować wiedzę w praktyce, – wyjaśnia, na czym polega władza rodzicielska i komu	– analizuje skutki wad przyjmowanego prawa dla obywatela, urzędnika i przedsiębiorcy; formułuje opinię, które z wad są według niego najbardziej istotne, i ją uzasadnia przynajmniej dwoma argumentami (R), – wyjaśnia pojęcia (instytucje prawa) i właściwie ich używa w swoich wypowiedziach: osoba fizyczna, osoba prawna, zdolność prawna, zdolność do czynności prawnych, ubezpieczalnia, e, sprzedaż, własność, władza rodzicielska, małżeństwo, alimenty; rozróżnia i omawia rodzaje zdolności prawnej i ubezpieczalnia, – wymienia i omawia <u>przykłady (po trzy)</u> tego, co może, a czego nie może zrobić osoba fizyczna do ukończenia 13 roku życia i między 13 a 18 rokiem życia; potrafi zastosować odpowiednie		
--	--	--	---	---	--	--	---	--	--

			– identyfikuje procedurę zawarcia małżeństwa w świetle polskiego prawa; wymienia warunki i odpowiednie dokumenty potrzebne do zawarcia małżeństwa, – wyszukuje informacje (np. z wykorzystaniem internetu), gdzie można znaleźć nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie w swojej gminie lub swoim powiecie.	małżeństwa w świetle polskiego prawa; wymienia warunki i odpowiednie dokumenty potrzebne do zawarcia małżeństwa, – wyszukuje informacje (np. z wykorzystaniem internetu) na temat nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w swojej gminie i swoim powiecie; w prosty sposób omawia procedurę zastosowania pomocy prawnej.	– wyjaśnia procedurę zawarcia małżeństwa w świetle polskiego prawa; omawia warunki i wymienia odpowiednie dokumenty potrzebne do zawarcia małżeństwa, – wyszukuje informacje (np. z wykorzystaniem internetu) na temat nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w swojej gminie i swoim powiecie; omawia procedurę zastosowania pomocy prawnej i potrafi zastosować wiedzę w praktyce.	przysługuje; wymienia i omawia prawa dziecka oraz obowiązki w zakresie władzy rodzicielskiej; rozpoznaje je w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym [k.r.o.] i potrafi zastosować wiedzę w praktyce, – wyjaśnia procedurę zawarcia małżeństwa w świetle polskiego prawa; omawia warunki i odpowiednie dokumenty potrzebne do zawarcia małżeństwa; potrafi posługiwać się odpowiednimi przepisami prawa w tym zakresie (wyszukuje informacje), – wyszukuje i omawia informacje (np. z wykorzystaniem internetu) na temat nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w swojej gminie i swoim powiecie; analizuje procedurę zastosowania pomocy prawnej	przepisy kodeksu cywilnego do wskazanych przykładów i zastosować wiedzę w praktyce, – wyjaśnia, na czym polega władza rodzicielska i komu przysługuje; na podstawie tekstów źródłowych z podręcznika formułuje opinie na temat odpowiedzialności rodzicielskiej i wskazuje argumenty za i przeciw (R), – omawia prawa i obowiązki dziecka w zakresie władzy rodzicielskiej; rozpoznaje i analizuje odpowiednie przepisy w tym zakresie w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym [k.r.o.] i potrafi zastosować wiedzę w praktyce, – wyjaśnia procedurę zawarcia małżeństwa w świetle polskiego prawa; odróżnia prawo państwowe od prawa kanonicznego (kościelnego) (R); omawia warunki		
--	--	--	---	--	--	--	---	--	--

						i potrafi zastosować wiedzę w praktyce.	i odpowiednie dokumenty potrzebne do zawarcia małżeństwa, – w zakresie wymogów prawnych i procedury zawarcia małżeństwa, posługuje się odpowiednimi przepisami kodeksu rodzinnego i opiekuńczego [k.r.o.], wyszukuje informacje i analizuje kazusy; ocenia sytuację prawną osób między 16 a 18 rokiem życia w zakresie zawarcia małżeństwa cywilnego, – wyszukuje i analizuje informacje (np. z wykorzystaniem internetu), w tym akty prawne, na temat nieopłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w swojej gminie, swoim powiecie i województwie; analizuje procedurę zastosowania pomocy prawnej i potrafi zastosować wiedzę w praktyce.		
--	--	--	--	--	--	--	---	--	--

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Prawa człowieka Liczba godzin: 1									
5.2	Uczeń: (P) IV.7) identyfikuje podstawowe prawa człowieka i obywatela, wyjaśnia ich znaczenie w relacji obywatel – państwo; analizuje informacje i formułuje opinię w wybranej kontrowersyjnej sprawie dotyczącej praw człowieka	podstawowe prawa człowieka cechy praw człowieka generacje praw człowieka	– w prosty sposób wyjaśnia, czym są prawa człowieka i dlaczego są ważne, – identyfikuje <u>co najmniej dwie cechy</u> praw człowieka, – wymienia generacje praw człowieka i podaje do każdej z nich <u>po trzy przykłady</u> , – na podstawie <i>Konstytucji RP</i> identyfikuje <u>dwa przykłady praw i wolności</u> człowieka, przyporządkowuje je do odpowiedniej generacji, – na podstawie materiału źródłowego (np. z podręcznika) formułuje opinię w kontrowersyjnej sprawie dotyczącej praw człowieka i w prosty sposób uzasadnia swoje	– wyjaśnia, czym są prawa człowieka i dlaczego są ważne, – wymienia <u>co najmniej trzy cechy</u> praw człowieka, – wymienia generacje praw człowieka i podaje do każdej z nich <u>po cztery przykłady</u> , – na podstawie <i>Konstytucji RP</i> identyfikuje <u>trzy przykłady praw i wolności</u> człowieka, przyporządkowuje je do odpowiedniej generacji, – na podstawie materiału źródłowego (z podręcznika) wyjaśnia, w jaki sposób prawa człowieka wpływają na relacje obywatel – państwo; w odpowiedzi podaje co najmniej	– wyjaśnia, czym są prawa człowieka i dlaczego są ważne, – wymienia <u>cztery</u> cechy praw człowieka; w tym omawia dwie z nich, – wymienia generacje praw człowieka; klasyfikuje prawa pierwszej generacji na osobiste i polityczne oraz drugiej generacji na ekonomiczne, socjalne i kulturalne; podaje <u>przykłady do każdej kategorii i generacji</u> , – na podstawie <i>Konstytucji RP</i> identyfikuje <u>cztery</u> przykłady praw człowieka, przyporządkowuje je do odpowiedniej generacji, – na podstawie materiału	– wyjaśnia, czym są prawa człowieka i dlaczego są ważne; uzasadnia swoją opinię, odwołując się do jednego argumentu, – wymienia <u>cztery</u> cechy praw człowieka, w tym omawia trzy z nich, – wymienia i analizuje generacje praw człowieka; klasyfikuje prawa pierwszej generacji na osobiste i polityczne oraz drugiej generacji na ekonomiczne, socjalne i kulturalne; podaje <u>przykłady do każdej kategorii i generacji</u> , – na podstawie <i>Konstytucji RP</i> identyfikuje <u>sześć</u> przykładów praw i wolności człowieka, przyporządkowuje je do odpowiedniej	– analizuje, czym są prawa człowieka i dlaczego są ważne; uzasadnia swoją opinię, odwołując się do dwóch argumentów, – wymienia i omawia <u>cztery</u> cechy praw człowieka, – wymienia i analizuje generacje praw człowieka; klasyfikuje prawa pierwszej generacji na osobiste i polityczne oraz drugiej generacji na ekonomiczne, socjalne i kulturalne; podaje i omawia <u>przykłady do każdej kategorii i generacji</u> , – na podstawie <i>Konstytucji RP</i> identyfikuje <u>osiem</u> przykładów praw i wolności człowieka, przyporządkowuje je do odpowiedniej	praca z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i>) praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca z tekstem źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie autorefleksja pytania podsumowujące	rutyny krytycznego myślenia / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem

			zdanie.	jeden przykład, – na podstawie materiału źródłowego (np. z podręcznika) omawia przykład oraz formułuje opinię w kontrowersyjnej sprawie dotyczącej praw człowieka i uzasadnia swoje zdanie.	źródłowego (z podręcznika) wyjaśnia, w jaki sposób prawa człowieka wpływają na relacje obywatel – państwo; w odpowiedzi podaje co najmniej <u>dwa przykłady</u>. – na podstawie materiału źródłowego (np. z podręcznika) analizuje sytuację oraz formułuje opinię w kontrowersyjnej sprawie dotyczącej praw człowieka i uzasadnia swoje zdanie.	generacji, – na podstawie materiału źródłowego (z podręcznika) ocenia, w jaki sposób prawa człowieka wpływają na relacje obywatel – państwo i uzasadnia swoje zdanie <u>co najmniej dwoma argumentami</u>. – na podstawie materiału źródłowego (np. z podręcznika) analizuje sytuację oraz formułuje opinię w kontrowersyjnej sprawie dotyczącej praw człowieka i uzasadnia swoje zdanie przynajmniej <u>dwoma argumentami</u>.	generacji; odróżnia prawa człowieka od wolności, – na podstawie materiału źródłowego (z podręcznika) formułuje opinię, w jaki sposób prawa człowieka wpływają na relacje obywatel – państwo i uzasadnia swoje zdanie <u>co najmniej trzema argumentami</u>. – na podstawie materiału źródłowego (np. z podręcznika) analizuje sytuację oraz formułuje opinię w kontrowersyjnej sprawie dotyczącej praw człowieka i uzasadnia swoje zdanie przynajmniej <u>trzema argumentami</u>.		
--	--	--	---------	---	---	--	--	--	--

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Ochrona praw człowieka Liczba godzin: 1									

5.3	Uczeń: (P) IV.8) rozpoznaje przypadki łamania praw człowieka i obywatela, potrafi zgłosić ich naruszenie oraz wykorzystać inne sposoby ochrony tych praw, w tym przez kontakt z organami państwowymi i międzynarodowymi mi powołanymi w tym celu	przyczyny łamania praw i wolności człowieka formy łamania praw i wolności człowieka instytucje stojące na straży praw i wolności człowieka procedury zgłaszania naruszeń praw i wolności człowieka mechanizmy ochrony praw i wolności człowieka materiału źródłowego	– wymienia <u>trzy przyczyny</u> łamania praw i wolności człowieka; omawia jedną z nich, – na przykładach identyfikuje przypadki łamania praw człowieka i obywatela; wskazuje formę złamania prawa, – wymienia <u>trzy przykłady</u> środków ochrony praw i wolności człowieka oraz dzieli je na krajowe i międzynarodowe, – wyszukuje bieżące informacje (np. w internecie) na temat działalności Rzecznika Praw Obywatelskich i <u>wymienia przynajmniej jedną</u> sprawę, którą się zajmuje/zajmował, – na podstawie materiału źródłowego identyfikuje elementy wniosku do Rzecznika Praw Obywatelskich i wie, jak może go złożyć, – na podstawie materiału	– wyjaśnia, dlaczego prawa i wolności człowieka są łamane, i wymienia <u>cztery przyczyny</u>; omawia dwie z nich, – na przykładach rozpoznaje przypadki łamania praw człowieka i obywatela; wskazuje formę i uzasadnia, dlaczego doszło do złamania prawa, – wymienia <u>cztery przykłady</u> środków ochrony praw i wolności człowieka; dzieli je na krajowe i międzynarodowe, – wyszukuje informacje (np. w internecie) na temat działalności Rzecznika Praw Obywatelskich; wymienia <u>dwie sprawy</u>, którymi się zajmuje/zajmował, – na podstawie materiału źródłowego i przy pomocy nauczyciela sporządza wniosek do Rzecznika Praw Obywatelskich w wybranej sprawie; wie, jak może złożyć	– wyjaśnia, dlaczego prawa i wolności człowieka są łamane; wymienia i omawia <u>cztery przyczyny</u> oraz dzieli je na poszczególne kategorie (polityczne, prawne, kulturowe, ekonomiczne), – na <u>co najmniej trzech przykładach</u> omawia przypadki łamania praw człowieka i obywatela; wskazuje formę, przyczyny i ocenia, dlaczego doszło do złamania prawa, – wymienia i omawia <u>cztery środki ochrony praw i wolności</u> człowieka oraz dzieli je na krajowe i międzynarodowe, – wyszukuje informacje (np. w internecie) na temat działalności Rzecznika Praw Obywatelskich; wymienia <u>co najmniej trzy</u> sprawy, którymi się zajmuje/zajmował, – na podstawie	– wyjaśnia, dlaczego prawa i wolności człowieka są łamane; wymienia i omawia <u>sześć przyczyn</u> oraz dzieli je na poszczególne kategorie (polityczne, prawne, kulturowe, ekonomiczne), – na <u>co najmniej czterech przykładach</u> analizuje przypadki łamania praw człowieka i obywatela; wskazuje formę, przyczyny i ocenia, dlaczego doszło do złamania prawa, – wymienia i omawia <u>pięć środków ochrony praw i wolności</u> człowieka oraz dzieli je na krajowe i międzynarodowe, – wyszukuje bieżące informacje (np. w internecie) na temat działalności Rzecznika Praw Obywatelskich; wymienia i omawia <u>co najmniej trzy</u>, którymi się zajmuje/zajmował, – na podstawie	– formułuje opinię na temat przyczyn łamania praw i wolności człowieka i ją uzasadnia, – wymienia i analizuje osiem przyczyn łamania praw i wolności człowieka oraz dzieli je na poszczególne kategorie (polityczne, prawne, kulturowe, ekonomiczne), – analizuje <u>cztery</u> współczesne <u>przykłady</u> łamania praw człowieka i obywatela w państwach niedemokratycznych i demokratycznych; ocenia przyczyny, wskazuje i omawia formy złamania prawa, – wymienia i omawia <u>sześć środków ochrony praw i wolności</u> człowieka oraz dzieli je na krajowe i międzynarodowe, – wyszukuje bieżące informacje (np. w internecie) na temat działalności Rzecznika Praw	wypowiedź argumentacyjna wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika studium przypadku autorefleksja pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena rutyny krytycznego myślenia / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem
-----	---	---	--	---	--	--	--	---	---

			źródłowego (przy pomocy nauczyciela) sporządza odwołanie od decyzji administracyjnej w wybranej sprawie; wie, jak może złożyć odwołanie, – wymienia okoliczności, kiedy obywatel Polski może złożyć skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka; wyszukuje w internecie informacje na ten temat.	wniosek, – na podstawie materiału źródłowego sporządza poprawnie odwołanie od decyzji administracyjnej w wybranej, prostej sprawie; wie, jak może złożyć odwołanie, – wymienia okoliczności, kiedy i jak obywatel Polski może złożyć skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i wyszukuje w internecie informacje na ten temat.	w wybranej sprawie sporządza poprawnie wniosek do Rzecznika Praw Obywatelskich; wie, jak może złożyć wniosek, – na podstawie materiału źródłowego sporządza poprawienie (pod względem formalnym i merytorycznym) odwołanie od decyzji administracyjnej w wybranej, prostej sprawie; wie, jak złożyć odwołanie, – wyjaśnia, na czym polega skarga do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, i wymienia okoliczności, kiedy i jak obywatel Polski może złożyć tego typu skargę, – wyszukuje w internecie informacje na temat wybranej skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, która została uznana za zasadną, i przygotowuje krótką informację na ten temat.	materiału źródłowego w wybranej sprawie sporządza poprawnie (pod względem formalnym i merytorycznym) wniosek do Rzecznika Praw Obywatelskich; wie, jak może złożyć wniosek, – na podstawie materiału źródłowego sporządza poprawnie (pod względem formalnym i merytorycznym) odwołanie od decyzji administracyjnej w wybranej sprawie; omawia sposób złożenia odwołania, – analizuje, na czym polega skarga do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, i wymienia okoliczności, kiedy i jak obywatel Polski może złożyć tego typu skargę, – wyszukuje w internecie informacje na temat wybranej skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, która została uznana za zasadną, i dokonuje	Obywatelskich, wymienia i omawia <u>co najmniej cztery</u> sprawy, którymi się zajmuje/zajmował, – na podstawie materiału źródłowego w wybranej sprawie sporządza poprawnie (pod względem formalnym i merytorycznym) wniosek do Rzecznika Praw Obywatelskich; zna sposoby złożenia wniosku i ocenia skuteczność tego działania, – na podstawie materiału źródłowego sporządza poprawnie (pod względem formalnym i merytorycznym) odwołanie od decyzji administracyjnej w wybranej sprawie; omawia sposób złożenia odwołanie i ocenia skuteczność tego działania, – analizuje, na czym polega skarga do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka; wymienia oraz omawia okoliczności, kiedy i jak obywatel Polski		
--	--	--	---	--	--	---	---	--	--

						analizy przypadku.	może złożyć tego typu skargę, – wyszukuje w internecie informacje na temat co najmniej dwóch wybranych skarg do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które zostały uznane za zasadne, i przygotowuje analizę na ten temat, – na podstawie materiału źródłowego sporządza skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w wybranej sprawie i ocenia skuteczność tego działania (R).		
--	--	--	--	--	--	--------------------	--	--	--

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
			UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Ochrona danych osobowych i dóbr osobistych (fakultatywny)									
Liczba godzin: 1									
5.4	Uczeń: (F) IV.5) wskazuje podstawowe sposoby ochrony własnych danych osobowych oraz	dane osobowe dane wrażliwe oszustwa internetowe	– wyjaśnia terminy: dane osobowe i dane wrażliwe; wymienia <u>po trzy przykłady</u> danych każdego rodzaju,	– wyjaśnia terminy: dane osobowe i dane wrażliwe; wymienia <u>po trzy przykłady</u> danych każdego rodzaju,	– wyjaśnia terminy: dane osobowe i dane wrażliwe; wymienia <u>po cztery przykłady</u> do każdego rodzaju danych; wyjaśnia, na podstawie jakich	– wyjaśnia terminy: dane osobowe i dane wrażliwe; wymienia <u>po pięć przykładów</u> do każdego rodzaju danych; ocenia, na podstawie jakich	– analizuje terminy: dane osobowe i dane wrażliwe; wymienia <u>po pięć przykładów</u> do każdego rodzaju danych; ocenia, na podstawie jakich	wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika	pytania metapoznawcze / samoocena rutyny krytycznego myślenia /

	wyjaśnia formy naruszania dóbr osobistych, szczególnie w Internecie; potrafi zgłosić naruszenie dóbr osobistych	dobra osobiste RODO naruszenia danych osobowych i dóbr osobistych	– ocenia, na podstawie jakich informacji można kogoś zidentyfikować, np. w internecie, i rozpoznaje, przypadki, kiedy podał dane wrażliwe na stronie internetowej lub w aplikacji; rozważa zagrożenia z tym związane, – wie, co to jest RODO; wymienia po dwie zasady bezpieczeństwa danych i bezpieczeństwa udostępniania danych, np. w internecie; stosuje je w praktyce, – wymienia <u>dwa najczęstsze</u> oszustwa internetowe związane z ochroną danych osobowych i wyjaśnia, jak się przed nimi bronić, – wymienia <u>trzy przykłady</u> dóbr osobistych i identyfikuje przypadki ich naruszenia, – wymienia dwa sposoby postępowania, kiedy dochodzi do naruszenia dóbr osobistych; przy	– ocenia, na podstawie jakich informacji można kogoś zidentyfikować, np. w internecie, i rozpoznaje, przypadki, kiedy podał dane wrażliwe na stronie internetowej lub w aplikacji; rozważa zagrożenia z tym związane i wymienia sposoby rozwiązania tych zagrożeń, – wie, co to jest RODO; wymienia po trzy zasady bezpieczeństwa danych i bezpieczeństwa udostępniania danych, np. w internecie; stosuje je w praktyce, – wymienia <u>trzy najczęstsze</u> oszustwa internetowe związane z ochroną danych osobowych i wyjaśnia, jak się przed nimi bronić, – wyjaśnia termin dobra osobiste i wymienia <u>cztery przykłady</u>; identyfikuje przypadki ich naruszenia, – wymienia <u>trzy sposoby</u> postępowania, kiedy	informacji można go zidentyfikować, – ocenia, na podstawie jakich informacji można kogoś zidentyfikować, np. w internecie, i rozpoznaje, przypadki, kiedy podał dane wrażliwe na stronie internetowej lub w aplikacji; rozważa zagrożenia z tym związane i wymienia oraz stosuje w praktyce sposoby rozwiązania tych zagrożeń, – wie, co to jest RODO; wymienia <u>po cztery zasady</u> bezpieczeństwa danych i bezpieczeństwa udostępniania danych, np. w internecie; stosuje je w praktyce, – omawia <u>trzy najczęstsze</u> oszustwa internetowe związane z ochroną danych osobowych i wyjaśnia, jak się przed nimi bronić, – wyjaśnia termin dobra osobiste i wymienia <u>pięć przykładów</u>; wyjaśnia przypadki ich naruszenia,	informacji można go zidentyfikować, – ocenia, na podstawie jakich informacji można kogoś zidentyfikować, np. w internecie, i analizuje, przypadki, kiedy podał dane wrażliwe na stronie internetowej lub w aplikacji; rozważa zagrożenia z tym związane i wymienia oraz stosuje w praktyce sposoby rozwiązania tych zagrożeń, – wie, co to jest RODO; wymienia <u>po pięć zasad</u> bezpieczeństwa danych i bezpieczeństwa udostępniania danych, np. w internecie; stosuje je w praktyce, – omawia <u>cztery najczęstsze</u> oszustwa internetowe związane z ochroną danych osobowych i wyjaśnia, jak się przed nimi bronić, – analizuje termin dobra osobiste i wymienia <u>sześć przykładów</u>; wyjaśnia przypadki ich naruszenia,	informacji można go zidentyfikować, i to uzasadnia, – ocenia, na podstawie jakich informacji można kogoś zidentyfikować, np. w internecie, i analizuje, przypadki, kiedy podał dane wrażliwe na stronie internetowej lub w aplikacji; ocenia zagrożenia z tym związane i stosuje w praktyce sposoby rozwiązania tych zagrożeń, – wie, co to jest RODO; wymienia i omawia <u>po pięć zasad</u> bezpieczeństwa danych i bezpieczeństwa udostępniania danych, np. w internecie; stosuje je w praktyce, – analizuje <u>cztery najczęstsze</u> oszustwa internetowe związane z ochroną danych osobowych i wyjaśnia, jak się przed nimi bronić; dzieli się wiedzą na ten temat z innymi uczniami, np. na forum klasy, – analizuje termin	studium przypadku autorefleksja wypowiedź argumentacyjna pytania podsumowujące	samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem pytania sprawdzające / samoocena
--	--	--	--	---	--	--	---	--	---

			pomocy nauczyciela przygotowuje zgłoszenie naruszenia dóbr osobistych w wybranym przypadku.	dochodzi do naruszenia dóbr osobistych; do wybranego przypadku przygotowuje zgłoszenie naruszenia dóbr osobistych i wie, jak je zastosować w praktyce.	– omawia <u>trzy</u> sposoby postępowania, kiedy dochodzi do naruszenia dóbr osobistych; do wybranego przypadku przygotowuje zgłoszenie naruszenia dóbr osobistych i wie, jak je zastosować w praktyce.	– wymienia <u>cztery</u> sposoby postępowania, kiedy dochodzi do naruszenia dóbr osobistych; do wybranego przypadku przygotowuje zgłoszenie naruszenia dóbr osobistych i wie, jak je zastosować w praktyce.	dobra osobiste i wymienia <u>osiem</u> przykładów; wyjaśnia przypadki ich naruszenia, – analizuje <u>cztery</u> sposoby postępowania, kiedy dochodzi do naruszenia dóbr osobistych; do wybranego przypadku przygotowuje zgłoszenie naruszenia dóbr osobistych, wie, jak je zastosować w praktyce.		
--	--	--	---	--	---	---	--	--	--

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Formy zatrudnienia Liczba godzin: 2									
5.5	Uczeń: (P) IV.9) rozróżnia pracę wykonywaną na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę), pracę wykonywaną na podstawie innego	stosunek pracy (umowa o pracę) umowa o dzieło i umowa zlecenia (umowy cywilnoprawne) umowa	– identyfikuje różne formy zatrudnienia i rozróżnia umowę o pracę od innych form, – wymienia cele i po <u>dwie</u> cechy charakterystyczne umów zlecenia, o dzieło	– wymienia różne formy zatrudnienia i rozróżnia umowę o pracę od innych form, – wymienia cele i po <u>trzy</u> cechy charakterystyczne umów: zlecenia, o dzieło	– wymienia różne formy zatrudnienia i porównuje umowę o pracę z umowami o dzieło i zlecenia, – wymienia cele i omawia <u>po trzy</u> cechy charakterystyczne umów: zlecenia,	– wyjaśnia, po co nam praca, i omawia różne formy zatrudnienia; porównuje umowę o pracę z: umowami o dzieło i zlecenia, wolontariatem, – omawia cele i (po <u>trzy</u>) cechy	– wyjaśnia, po co nam praca, i omawia różne formy zatrudnienia; porównuje umowę o pracę z: umowami o dzieło i zlecenia, stażem i praktyką, – analizuje cele i (po	praca z tekstem podręcznika praca z tekstem źródłowym (k.p.) praca z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i>) studium przypadku	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem

	stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług (umowy cywilnoprawne), wolontariat, staż i praktyki, a także identyfikuje prawa i obowiązki osoby związanej takimi umowami oraz sposoby ochrony tych praw, w tym za pośrednictwem związków zawodowych	o wolontariat staże i praktyki prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy sposoby ochrony praw pracowniczych związki zawodowe	i o wolontariat, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika) wymienia rodzaje umów o pracę i <u>co najmniej cztery</u> najważniejsze ich elementy, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika lub kodeksu pracy) rozróżnia prawa od obowiązków pracownika; identyfikuje <u>po dwa przykłady</u>, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika; aktów prawnych; przykładowych umów) identyfikuje przykłady (<u>po jednym</u>) praw i obowiązków osób związanych umowami: zlecenia i dzieło (umowy cywilnoprawne), wolontariatu, stażu i praktyki, – identyfikuje pojęcie mobbingu i na podstawie kodeksu pracy podaje uprawnienia, jakie przysługują pracownikowi, który	i o wolontariat, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika) wymienia rodzaje umów o pracę i co najmniej pięć ich najważniejszych elementów, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika lub kodeksu pracy) rozróżnia prawa od obowiązków pracownika; wymienia <u>po trzy przykłady</u>, – wymienia swoje prawa w zakresie rozwiązania umowy o pracę, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika; aktów prawnych; przykładowych umów) identyfikuje (<u>po dwa</u>) przykłady praw i obowiązków osób związanych umowami: zlecenia i dzieło (umowy cywilnoprawne), wolontariatu, stażu i praktyki, – wyjaśnia pojęcie mobbingu i na podstawie kodeksu	o dzieło i o wolontariat; podaje <u>przykłady do każdego rodzaju</u> umów, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika) wymienia rodzaje umów o pracę i <u>omawia sześć</u> ich najważniejszych elementów, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika lub kodeksu pracy) rozróżnia prawa od obowiązków pracownika; omawia <u>po cztery przykłady</u>, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika; aktów prawnych; przykładowych umów) wymienia (<u>po trzy</u>) przykłady praw i obowiązków osób związanych umowami: zlecenia i dzieło (umowy cywilnoprawne), wolontariatu, stażu i praktyki, – wyjaśnia pojęcie mobbingu i na podstawie kodeksu pracy podaje uprawnienia, jakie	charakterystyczne umów: zlecenia, o dzieło i o wolontariat; podaje <u>przykłady do każdego rodzaju</u> umów, – omawia rodzaje umów o pracę i analizuje <u>sześć</u> ich <u>najważniejszych</u> elementów, – wykorzystując opis przypadku, wypełnia poprawnie jedną z omawianych na zajęciach umów, np. umowę o pracę, o wolontariat, zlecenie lub o dzieło, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika lub kodeksu pracy) rozróżnia prawa od obowiązków pracownika; omawia <u>po pięć przykładów</u>, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika; aktów prawnych; przykładowych umów) omawia (<u>po trzy</u>) przykłady praw i obowiązków osób związanych umowami: zlecenia i dzieło (umowy cywilnoprawne),	<u>trzy</u> cechy charakterystyczne umów: zlecenia, o dzieło i o wolontariat; podaje <u>przykłady do każdego rodzaju</u> umów, – porównuje rodzaje umów o pracę i analizuje <u>sześć</u> <u>najważniejszych</u> elementów umowy o pracę, – wykorzystując opis przypadku, wypełnia poprawnie dwie z omawianych na zajęciach umów, np. umowę o pracę, o wolontariat, zlecenie lub o dzieło, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika lub kodeksu pracy) rozróżnia prawa od obowiązków pracownika; <u>analizuje po sześć</u> przykładów, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika; aktów prawnych; przykładowych umów) analizuje (<u>po trzy</u>) przykłady praw i obowiązków osób związanych	wyszukiwanie informacji w internecie autorefleksja pytania podsumowujące	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania sprawdzające / samoocena
--	--	---	---	---	---	--	---	---	--

			doświadczyl mobbingu w miejscu pracy (R), – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika lub kodeksu pracy) identyfikuje <u>po trzy przykłady</u> praw i obowiązków pracodawcy (R), – wyszukuje informacje (np. w podręczniku lub internecie) dotyczące sposobów rozwiązania umowy o pracę (<u>co najmniej dwa</u>) (R), identyfikuje prawa pracownika w zakresie okresów wypowiedzenia, – wymienia sposoby (<u>co najmniej dwa</u>) obrony przed łamaniem praw pracowniczych; identyfikuje rolę związków zawodowych w zakresie ochrony praw pracowniczych, – wyjaśnia, czym są staż i praktyka w nabywaniu umiejętności zawodowych.	pracy podaje uprawnienia, jakie przysługują pracownikowi, który doświadczył mobbingu w miejscu pracy (R), – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika lub kodeksu pracy) identyfikuje <u>po cztery</u> przykłady praw i obowiązków pracodawcy (R), – wymienia <u>co najmniej trzy sposoby</u> rozwiązania umowy o pracę (R) i wyszukuje informacje (np. w podręczniku lub internecie) dotyczące praw pracownika w zakresie okresów wypowiedzenia, – wymienia sposoby (<u>co najmniej trzy</u>) obrony przed łamaniem praw pracowniczych, w tym omawia rolę związków zawodowych, – wyjaśnia, czym są staż i praktyka w nabywaniu umiejętności zawodowych, oraz wymienia (<u>po jednej</u>) korzyści,	przysługują pracownikowi, który doświadczył mobbingu w miejscu pracy, oraz obowiązki pracodawcy w tym zakresie (R), – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika lub kodeksu pracy) krótko omawia <u>po pięć</u> przykładów obowiązków pracodawcy, – wymienia <u>co najmniej cztery sposoby</u> rozwiązania umowy o pracę (R) i wyszukuje informacje (np. w podręczniku lub internecie) dotyczące praw pracownika w zakresie okresów wypowiedzenia, – omawia sposoby (<u>co najmniej trzy</u>) obrony przed łamaniem praw pracowniczych, w tym rolę związków zawodowych, – rozróżnia staż od praktyki w zakresie nabywania umiejętności zawodowych oraz wymienia (<u>po trzy</u>)	wolontariatu, stażu i praktyki, – wyjaśnia pojęcie mobbingu i na podstawie kodeksu pracy omawia uprawnienia, jakie przysługują pracownikowi, który doświadczył mobbingu w miejscu pracy, oraz obowiązki pracodawcy w tym zakresie (R), – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika lub kodeksu pracy) omawia <u>po sześć</u> przykładów (R) obowiązków pracodawcy, – wymienia <u>pięć sposobów</u> rozwiązania umowy o pracę i na podstawie materiałów źródłowych (np. w podręczniku lub internecie) analizuje informacje dotyczące praw pracownika w zakresie okresów wypowiedzenia, – omawia sposoby (<u>co najmniej trzy</u>) obrony przed łamaniem praw pracowniczych,	umowami: zlecenia i dzieło (umowy cywilnoprawne), wolontariatu, stażu i praktyki, – wyjaśnia pojęcie mobbingu i na podstawie kodeksu pracy analizuje uprawnienia, jakie przysługują pracownikowi, który doświadczył mobbingu w miejscu pracy, oraz obowiązki pracodawcy w tym zakresie (R), – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika lub kodeksu pracy) analizuje <u>po sześć</u> przykładów obowiązków i praw pracodawcy, – omawia <u>pięć sposobów</u> rozwiązania umowy o pracę (R) i na podstawie materiałów źródłowych (np. w podręczniku lub internecie) analizuje informacje dotyczące praw pracownika w zakresie okresów wypowiedzenia, – analizuje (<u>cztery</u>) sposoby obrony		
--	--	--	--	--	---	---	--	--	--

				jakie przynoszą.	warunki odbywania oraz (po dwie) korzyści, jakie przynoszą.	w tym rolę związków zawodowych, – rozróżnia staż od praktyki w zakresie nabywania umiejętności zawodowych oraz wymienia (po cztery) warunki odbywania i (po trzy) korzyści, jakie przynoszą.	przed łamaniem praw pracowniczych, w tym rolę i zadania związków zawodowych, – porównuje staż i praktyki w zakresie nabywania umiejętności zawodowych oraz wymienia (po pięć) warunki odbywania i (po trzy) korzyści, jakie przynoszą.		
--	--	--	--	------------------	---	---	---	--	--

ROZDZIAŁ VI. Organy władzy w RP

PYTANIE WIODĄCE: Jak działa państwo?

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Sejm i Senat Liczba godzin: 1									
6.1	Uczeń: (P) V.2) opisuje najważniejsze kompetencje i strukturę władzy ustawodawczej w Rzeczypospolitej Polskiej; analizuje porządek	struktura władzy ustawodawczej kompetencje (funkcje) Sejmu i Senatu rola Senatu organy Sejmu i Senatu	– identyfikuje strukturę władzy ustawodawczej w Polsce i wyjaśnia, na czym polega dwuizbowość, – korzystając z <i>Konstytucji RP</i> , wyszukuje po trzy przykłady	– wymienia, kto tworzy w Polsce władzę ustawodawczą, i wyjaśnia, na czym polega dwuizbowość, – korzystając z <i>Konstytucji RP</i> , wyszukuje po cztery	– wyjaśnia, na czym polega dwuizbowość, i opisuje strukturę władzy ustawodawczej w Polsce, – korzystając z <i>Konstytucji RP</i> , wyszukuje po cztery	– wyjaśnia, na czym polega dwuizbowość, i analizuje strukturę władzy ustawodawczej w Polsce; wymienia argumenty, za funkcjonowaniem wyższej izby parlamentu,	– wyjaśnia, na czym polega dwuizbowość, i analizuje strukturę władzy ustawodawczej w Polsce; wymienia argumenty za i przeciw funkcjonowaniu wyższej izby	praca z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i>) praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna wyszukiwanie	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego

	dzienny wybranego posiedzenia Sejmu i Senatu; wyszukuje informacje o wybranym parlamentarzystę ze swojego okręgu i jego aktywności politycznej	Zgromadzenie Narodowe prace Sejmu informacja publiczna komisje stałe, nadzwyczajne i śledcze działalność posłów	kompetencji Sejmu i Senatu oraz określa, jaki to rodzaj funkcji (ustawodawcza, kontrolna, kreacyjna), – identyfikuje prawo obywateli do informacji publicznej; wymienia <u>jeden przykład</u> odnoszący się do władzy ustawodawczej, – wykorzystując źródła internetowe (strony www Sejmu), wyszukuje informacje na temat bieżącej działalności Sejmu i aktywności politycznej (pracy) wybranego posła lub posłanki; podaje <u>po jednym przykładzie</u>.	<u>przykłady</u> kompetencji Sejmu i Senatu oraz określa, jaki to rodzaj funkcji (ustawodawcza, kontrolna, kreacyjna), – identyfikuje prawo obywateli do informacji publicznej; wymienia <u>dwa przykłady</u> odnoszące się do władzy ustawodawczej i wykorzystuje jeden z nich w praktyce, – wykorzystując źródła internetowe (strony www Sejmu), wyszukuje informacje na temat bieżącej działalności Sejmu i aktywności politycznej (pracy) wybranego posła lub posłanki; podaje <u>po dwa przykłady</u>.	<u>przykłady</u> kompetencji Sejmu i Senatu oraz określa, jaki to rodzaj funkcji (ustawodawcza, kontrolna, kreacyjna), omawia <u>dwa wybrane</u>, – na <u>dwóch przykładach</u> analizuje organizację pracy Sejmu i Senatu (R), – identyfikuje prawo obywateli do informacji publicznej; wymienia <u>trzy przykłady</u> odnoszące się do władzy ustawodawczej i wykorzystuje dwa z nich w praktyce, – wykorzystując źródła internetowe (strony www Sejmu), wyszukuje informacje na temat porządku dziennego posiedzenia Sejmu i wymienia na przykładach omawiane sprawy, odbyte głosowania i ich wyniki, – wykorzystując źródła internetowe (strony www Sejmu i Senatu), wyszukuje informacje na temat aktywności	– korzystając z <i>Konstytucji RP</i>, wyszukuje <u>po pięć przykładów</u> kompetencji Sejmu i Senatu oraz określa, jaki to rodzaj funkcji (ustawodawcza, kontrolna, kreacyjna), omawia <u>trzy wybrane</u>, – na <u>dwóch przykładach</u> analizuje organizację pracy Sejmu i Senatu oraz posłów i posłanek; wykorzystuje materiały internetowe (R), – odróżnia Sejm i Senat od Zgromadzenia Narodowego, podaje różnice (R), – identyfikuje prawo obywateli do informacji publicznej; omawia <u>trzy przykłady</u> odnoszące się do władzy ustawodawczej i wykorzystuje <u>dwa</u> z nich w praktyce, – wykorzystując źródła internetowe (strony www Sejmu), wyszukuje informacje na temat porządku dziennego	parlamentu, – korzystając z <i>Konstytucji RP</i>, wyszukuje <u>po sześć przykładów</u> kompetencji Sejmu i Senatu oraz określa, jaki to rodzaj funkcji (ustawodawcza, kontrolna, kreacyjna), omawia <u>trzy wybrane</u>, – odróżnia Sejm i Senat od Zgromadzenia Narodowego; analizuje <u>dwie kompetencje</u> Zgromadzenia Narodowego (R), – na przykładach porównuje strukturę, organizację pracy Sejmu i Senatu oraz analizuje organizację pracy posłów i posłanek; wykorzystuje materiały internetowe (R), – identyfikuje prawo obywateli do informacji publicznej; omawia <u>cztery przykłady</u> odnoszące się do władzy ustawodawczej i wykorzystuje dwa z nich w praktyce, – wykorzystując	informacji w internecie pytania podsumowujące	myślenia / samoocena pytania sprawdzające / samoocena
--	---	--	--	--	---	---	--	---	---

					politycznej (pracy) wybranego posła lub posłanki; podaje <u>dwa przykłady</u>.	posiedzenia Sejmu i charakteryzuje na przykładach omawiane sprawy, odbyte głosowania (w tym czego dotyczyły) i ich wyniki, – wykorzystując źródła internetowe (strony www Sejmu i Senatu), wyszukuje i analizuje informacje na temat aktywności politycznej (pracy) wybranego posła lub posłanki; <u>podaje po trzy przykłady</u>.	źródła internetowe (strony www Sejmu), wyszukuje informacje na temat porządku dziennego posiedzenia Sejmu i analizuje na przykładach omawiane sprawy, odbyte głosowania (w tym czego dotyczyły) i ich wyniki, – wykorzystując źródła internetowe (strony www Sejmu i Senatu), wyszukuje i porównuje informacje na temat aktywności politycznej (pracy) grupy posłów lub posłanek ze swojego okręgu wyborczego; ocenia ich aktywność polityczną, odnosząc się do wypełniania obowiązków zgodnie z oczekiwaniami wyborców (ucznia), – wykorzystując stronę internetową Sejmu, analizuje prace wybranej komisji bieżącej kadencji w oparciu o: skład osobowy komisji, omawiane sprawy i ich związek z sytuacją ucznia jako obywatela oraz ich znaczeniem dla ucznia (R).		
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Proces legislacyjny Liczba godzin: 1									
6.2	Uczeń: (P) V.1) na przykładzie wybranej ustawy przedstawia przebieg procesu legislacyjnego w Polsce; wyjaśnia możliwe konwencjonalne i niekonwencjonalne formy zaangażowania obywatela w proces stanowienia prawa oraz w miarę możliwości z nich korzysta	inicjatywa ustawodawcza przebieg procesu stanowienia prawa w Polsce (etapy procesu ustawodawczego) wpływ obywateli na proces stanowienia prawa	– na przykładzie uchwalonej ustawy (korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu) identyfikuje przebieg procesu ustawodawczego i wymienia <u>cztery elementy</u> z następujących: (1) zgłoszenie, (2) pierwsze czytanie w Sejmie czy na komisji sejmowej, (3) drugie czytanie w Sejmie / zgłoszenie poprawek lub nie, (4) trzecie czytanie i głosowanie, (5) rozpatrzenie ustawy przez Senat, (6) rozpatrzenie poprawek Senatu przez Sejm, (7) podpisanie ustawy przez Prezydenta RP, (8) ogłoszenie ustawy w Dzienniku	– na przykładzie uchwalonej ustawy (korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu) identyfikuje przebieg procesu ustawodawczego i wskazuje <u>pięć elementów</u> z następujących: (1) zgłoszenie, (2) pierwsze czytanie w Sejmie czy na komisji sejmowej, (3) drugie czytanie w Sejmie / zgłoszenie poprawek lub nie, (4) trzecie czytanie i głosowanie, (5) rozpatrzenie ustawy przez Senat, (6) rozpatrzenie poprawek Senatu przez Sejm, (7) podpisanie ustawy przez Prezydenta RP, (8) ogłoszenie ustawy w Dzienniku	– na przykładzie uchwalonej ustawy (korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu) identyfikuje przebieg procesu ustawodawczego i wskazuje <u>następujące elementy</u> : (1) zgłoszenie, (2) pierwsze czytanie w Sejmie czy na komisji sejmowej, (3) drugie czytanie w Sejmie / zgłoszenie poprawek lub nie, (4) trzecie czytanie i głosowanie, (5) rozpatrzenie ustawy przez Senat, (6) rozpatrzenie poprawek Senatu przez Sejm, (7) podpisanie ustawy przez Prezydenta RP, (8) ogłoszenie ustawy w Dzienniku	– na przykładzie uchwalonej ustawy (korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu) analizuje przebieg procesu ustawodawczego i omawia <u>następujące elementy</u> : (1) zgłoszenie, (2) pierwsze czytanie w Sejmie czy na komisji sejmowej, (3) drugie czytanie w Sejmie / zgłoszenie poprawek lub nie, (4) trzecie czytanie i głosowanie, (5) rozpatrzenie ustawy przez Senat, (6) rozpatrzenie poprawek Senatu przez Sejm, (7) podpisanie ustawy przez Prezydenta RP, (8) ogłoszenie ustawy w Dzienniku	– na przykładzie uchwalonej ustawy (korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu) analizuje przebieg procesu ustawodawczego i tworzy schemat drogi ustawodawczej z następujących elementów: (1) zgłoszenie, (2) pierwsze czytanie w Sejmie czy na komisji sejmowej, (3) drugie czytanie w Sejmie / zgłoszenie poprawek lub nie, (4) trzecie czytanie i głosowanie, (5) rozpatrzenie ustawy przez Senat, (6) rozpatrzenie poprawek Senatu przez Sejm, (7) podpisanie ustawy przez Prezydenta RP, (8) ogłoszenie	praca z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i>) praca z tekstem podręcznika wyszukiwanie informacji w internecie wypowiedź argumentacyjna działanie obywatelskie praca w grupach pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

			Ustaw, – korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, wyszukuje informacje na temat uchwalonej ustawy w obecnej kadencji Sejmu lub poprzedniej, analizuje, kto był inicjatorem, – wyszukuje <u>przykład</u> „projektu obywatelskiego” ustawy i wymienia inną formę zaangażowania obywatela w proces stanowienia prawa.	Ustaw, – korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, wyszukuje informacje na temat uchwalonej ustawy w tej kadencji Sejmu lub poprzedniej analizuje: kto był inicjatorem, jak długo trwał proces legislacyjny od wpłynięcia projektu do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw, kto i kiedy zgłosił poprawki i jaki był tego efekt (czy zostały przyjęte, czy odrzucone), – wyszukuje dwa przykłady projektów ustaw, które są „projektami obywatelskimi”, i wymienia <u>inne</u> <u>dwie formy</u> zaangażowania obywatela w proces stanowienia prawa, – identyfikuje terminy: konsultacje projektów ustaw oraz referendum; wskazuje ich wady i zalety (<u>po jednej</u>).	Ustaw, – korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, wyszukuje informacje na temat uchwalonej ustawy w tej kadencji Sejmu lub poprzedniej analizuje: kto był inicjatorem, jak długo trwał proces legislacyjny od wpłynięcia projektu do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw, kto i kiedy zgłosił poprawki i jaki był tego efekt (czy zostały przyjęte, czy odrzucone), – na podstawie materiałów źródłowych (np. materiałów z podręcznika) analizuje, w jaki sposób obywatele mogą złożyć projekt ustawy, wyszukuje <u>dwa przykłady</u> „obywatelskich projektów” ustaw, – wyjaśnia, na czym polegają: konsultacje projektów ustaw, referendum, obywatelska presja, wskazuje ich wady i zalety (<u>po jednej</u>).	Ustaw, – korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, wyszukuje informacje na temat uchwalonej ustawy w tej kadencji Sejmu lub poprzedniej analizuje: kto był inicjatorem, jak długo trwał proces legislacyjny od wpłynięcia projektu do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw, kto i kiedy zgłosił poprawki i jaki był tego efekt (czy zostały przyjęte, czy odrzucone); ocenia przebieg procesu legislacyjnego, – na podstawie materiałów źródłowych (np. materiałów z podręcznika) analizuje, w jaki sposób obywatele mogą złożyć projekt ustawy, i wskazuje, które elementy procedury inicjatywy ustawodawczej sprawiają, że jest ona trudna do realizacji przez obywateli; wyszukuje <u>dwa przykłady</u> „obywatelskich projektów” ustaw,	ustawy w Dzienniku Ustaw, – korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, analizuje informacje na temat uchwalonej ustawy w tej kadencji Sejmu lub poprzedniej analizuje: kto był inicjatorem, jak długo trwał proces legislacyjny od wpłynięcia projektu do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw, kto i kiedy zgłosił poprawki i jaki był tego efekt (czy zostały przyjęte, czy odrzucone); ocenia przebieg procesu legislacyjnego, w tym jakie było stanowisko Rady Ministrów, a jakie Prezydenta RP, – na podstawie materiałów źródłowych (np. materiałów z podręcznika) analizuje, w jaki sposób obywatele mogą złożyć projekt ustawy, i ocenia, które elementy procedury inicjatywy ustawodawczej sprawiają, że jest ona trudna do realizacji przez obywateli,		
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

						– analizuje, na czym polegają: konsultacje projektów ustaw, referendum, obywatelska presja, protesty i demonstracje; wskazuje ich wady i zalety (<u>po jednej</u>).	– wyszukuje <u>dwa przykłady</u> „obywatelskich projektów” ustaw i formułuje opinię, z jakich powodów wiele projektów ustaw trafia do tzw. zamrażarki sejmowej, uzasadnia swoje zdanie (R), – wyszukuje trzy przykłady projektów ustaw, które są „projektami obywatelskimi”; omawia <u>trzy inne formy</u> zaangażowania obywatela w proces stanowienia prawa; w miarę możliwości korzysta z jednej z form, – analizuje, na czym polegają: konsultacje projektów ustaw, referendum, obywatelska presja na posłów i protesty oraz demonstracje; wskazuje ich wady i zalety (<u>po dwie</u>).		
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	(DZO) Działanie obywatelskie Weź udział w symulacji obrad organów władz publicznych lub organizacji międzynarodowej Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania	Przeprowadźcie w klasie symulację obrad Sejmu RP – symulację procesu legislacyjnego	– przy pomocy nauczyciela określa cel symulacji, – wybiera organ, – odgrywa przypisaną rolę lub tylko bierze udział w symulacji.	– w prosty sposób określa cel symulacji, – wybiera organ i przedmiot symulacji, – bierze udział w planowaniu symulacji, – prowadzi portfolio działania.	– określa cel symulacji, – wybiera organ i przedmiot symulacji; uzasadnia wybór, – planuje i przygotowuje się do symulacji, np. zapoznaje się z działalnością organu, – prowadzi portfolio, – dokonuje samooceny.	– określa cel symulacji i go uzasadnia, – wybiera konkretny organ i przedmiot symulacji, – planuje i przygotowuje się do symulacji, np. zapoznaje się z działalnością organu i przedmiotu symulacji, – odgrywa przypisane role, – realizuje plan symulacji, – dokonuje ewaluacji i samooceny, – prowadzi portfolio.	– określa cele symulacji i je uzasadnia, – wybiera konkretny organ i przedmiot symulacji; uzasadnia wybór, – planuje i przygotowuje się do symulacji, np. zapoznaje się z działalnością organu, zasadami działania, zbiera dodatkowe informacje na temat organu i przedmiotu symulacji; wszystko dokumentuje, – przygotowuje scenariusz symulacji, – odgrywa przypisane role, – realizuje plan symulacji, – dokonuje ewaluacji i samooceny, – prowadzi na bieżąco portfolio działania.	działanie obywatelskie	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja / IZ od N, ocena koleżeńska, pytania sprawdzające / samoocena IZ od N portfolio obywatelskie
			WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY						
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzający (dobry)	dopełniający (bardzo dobry)	wykraczający (celujący)		

	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Prezydent RP Liczba godzin: 1									
6.3	Uczeń: (P) V.3) opisuje najważniejsze kompetencje i pozycję ustrojową Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz analizuje wybrane działania przez niego podejmowane, a także formułuje opinię w ich sprawie i poddaje ją dyskusji	kompetencje Prezydenta RP funkcje głowy państwa prerogatywy Prezydenta RP uprawnienia Prezydenta RP pozycja ustrojowa Prezydenta RP	– identyfikuje <u>cztery</u> kompetencje Prezydenta RP i przyporządkowuje je do odpowiednich prerogatyw (dotyczących władzy ustawodawczej, wykonawczej, sądowniczej, funkcji kreacyjnej i funkcji głowy państwa), – wymienia warunki, jakie należy spełnić, aby zostać Prezydentem RP (bierne prawo wyborcze) (R), – wyszukuje na oficjalnej stronie Prezydenta RP bieżące informacje na temat: weta prezydenta, wizyt zagranicznych, działań Biura Bezpieczeństwa Narodowego i podaje po <u>jednym</u> przykładzie, – formułuje opinię na temat prawa łaski („Współcześnie głowie państwa nie powinno przysługiwać prawo łaski”) i w prosty	– identyfikuje <u>sześć</u> kompetencji Prezydenta RP i przyporządkowuje je do odpowiednich prerogatyw (dotyczących władzy ustawodawczej, wykonawczej, sądowniczej, funkcji kreacyjnej i funkcji głowy państwa), – omawia warunki, jakie należy spełnić, aby zostać Prezydentem RP (bierne prawo wyborcze) (R), – wyszukuje na oficjalnej stronie Prezydenta RP bieżące informacje na temat: weta prezydenta i wniosków do Trybunału Konstytucyjnego oraz, wizyt zagranicznych; wymienia po <u>dwa</u> przykłady, – wyjaśnia, jaką rolę odgrywa Prezydent RP w zakresie bezpieczeństwa państwa, i wyszukuje	– wymienia <u>osiem</u> kompetencji Prezydenta RP i przyporządkowuje je do odpowiednich prerogatyw (dotyczących władzy ustawodawczej, wykonawczej, sądowniczej, funkcji kreacyjnej i funkcji głowy państwa), – omawia warunki, jakie należy spełnić, aby zostać Prezydentem RP (bierne prawo wyborcze), i wyjaśnia, kiedy odbywa się druga tura wyborów prezydenckich (R), – wyszukuje na oficjalnej stronie Prezydenta RP bieżące informacje na temat weta prezydenta i wniosków do Trybunału Konstytucyjnego; analizuje <u>dwa</u> przykłady i podaje uzasadnienie odrzucenia ustawy lub skierowania jej do Trybunału Konstytucyjnego,	– omawia <u>dziesięć</u> kompetencji Prezydenta RP i przyporządkowuje je do odpowiednich prerogatyw (dotyczących władzy ustawodawczej, wykonawczej, sądowniczej, funkcji kreacyjnej i funkcji głowy państwa), – omawia warunki, jakie należy spełnić, aby zostać Prezydentem RP (bierne prawo wyborcze), i analizuje zasady wyborów prezydenckich; wyjaśnia, kiedy odbywa się druga tura wyborów prezydenckich (R), – wyszukuje na oficjalnej stronie Prezydenta RP bieżące informacje na temat weta prezydenta i wniosków do Trybunału Konstytucyjnego; analizuje <u>dwa</u> przykłady i podaje: uzasadnienie odrzucenia ustawy	– analizuje <u>osiem</u> kompetencji Prezydenta RP i przyporządkowuje je do odpowiednich prerogatyw (dotyczących władzy ustawodawczej, wykonawczej, sądowniczej, funkcji kreacyjnej i funkcji głowy państwa), – wyszukuje na oficjalnej stronie Prezydenta RP bieżące informacje na temat: weta prezydenta, wizyt zagranicznych, działań Biura Bezpieczeństwa Narodowego i analizuje po <u>cztery</u> przykłady działań, formułuje opinię na temat pozycji ustrojowej Prezydenta RP i ją uzasadnia, – omawia warunki, jakie należy spełnić, aby zostać Prezydentem RP (bierne prawo wyborcze), i analizuje zasady wyborów	praca z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i>) wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach dyskusja rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

			sposób ją uzasadnia.	informacje na temat posiedzeń Biura Bezpieczeństwa Narodowego; wymienia, jakie wydarzenie spowodowało zwołanie posiedzenia Biura Bezpieczeństwa Narodowego, i kto w nim uczestniczył, – formułuje opinię na temat prawa łaski („Współcześnie głowie państwa nie powinno przysługiwać prawo łaski”) i ją uzasadnia dwoma argumentami.	– wyszukuje informacje na temat posiedzeń Biura Bezpieczeństwa Narodowego; wymienia, jakie wydarzenie spowodowało zwołanie posiedzenia, i kto w nim uczestniczył, – formułuje opinię na temat prawa łaski („Współcześnie głowie państwa nie powinno przysługiwać prawo łaski”); podaje po dwa argumenty za lub przeciw, – formułuje opinię na temat prawa łaski („Współcześnie głowie państwa nie powinno przysługiwać prawo łaski”); podaje po jednym argumente za lub przeciw; zabiera głos w klasowej dyskusji.	lub skierowania jej do Trybunału Konstytucyjnego oraz argumenty za i przeciw ustawom, które pojawiły się w mediach, – analizuje kompetencje Prezydenta RP w zakresie bezpieczeństwa państwa i polityki zagranicznej; wyszukuje informacje na temat posiedzeń Biura Bezpieczeństwa Narodowego (cel posiedzenia i uczestnicy) oraz polityki zagranicznej (miejsce wizyty, cel wizyty i uczestnicy), – formułuje opinię na temat prawa łaski („Współcześnie głowie państwa nie powinno przysługiwać prawo łaski”); podaje po dwa argumenty za lub przeciw; zabiera głos w klasowej dyskusji i aktywnie w niej uczestniczy.	prezydenckich; wyjaśnia, kiedy odbywa się druga tura wyborów prezydenckich (R), – wyszukuje na oficjalnej stronie Prezydenta RP bieżące informacje na temat weta prezydenta i wniosków do Trybunału Konstytucyjnego; formułuje opinię (w dwóch przypadkach), porównując uzasadnienie odrzucenia ustawy lub skierowania jej do Trybunału Konstytucyjnego ze strony Prezydenta oraz argumenty za i przeciw ustawom, które pojawiły się w mediach, – analizuje kompetencje Prezydenta RP w zakresie bezpieczeństwa państwa i polityki zagranicznej; wyszukuje informacje na temat posiedzeń Biura Bezpieczeństwa Narodowego (cel posiedzenia i uczestnicy) oraz polityki zagranicznej (miejsce wizyty, cel wizyty i uczestnicy);		
--	--	--	----------------------	--	---	--	--	--	--

							formułuje ocenę aktywności Prezydenta RP w obu dziedzinach, – formułuje opinię na temat prawa łaski („Współcześnie głowie państwa nie powinno przysługiwać prawo łaski”); podaje po dwa argumenty za lub przeciw; zabiera głos w klasowej dyskusji i odnosi się do stanowiska drugiej strony.		
--	--	--	--	--	--	--	---	--	--

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Rada Ministrów Liczba godzin: 1									
6.4	Uczeń: (P) V.4) opisuje kompetencje Rady Ministrów oraz rolę służby cywilnej; analizuje bieżące działania wybranego ministerstwa oraz formułuje opinię w ich sprawie i poddaje ją dyskusji	Rada Ministrów ministrowie odpowiedzialność polityczna, odpowiedzialność konstytucyjna wojewoda administracja zespolona i niezespolona służba cywilna	– identyfikuje kompetencje Rady Ministrów i podaje <u>trzy przykłady</u> , – wykorzystując oficjalne strony internetowe ministerstw oraz Rady Ministrów, ustala, jakimi sprawami zajmują się poszczególni ministrowie; wymienia <u>dwa kluczowe</u> programy lub projekty oraz ich cele, – wyszukuje informacje na temat obecnego składu Rady Ministrów i wymienia <u>trzy najbardziej rozpoznawane</u> osoby, – identyfikuje trzy przykłady instytucji, których pracownicy wchodzi w skład korpusu służby cywilnej; wie, co to jest korpus służby	– wymienia <u>cztery przykłady</u> kompetencji Rady Ministrów, – wykorzystując oficjalne strony internetowe ministerstw oraz Rady Ministrów, ustala, jakimi sprawami zajmują się poszczególni ministrowie; wymienia <u>trzy kluczowe</u> programy lub projekty oraz ich cele, – wyszukuje informacje na temat obecnego składu Rady Ministrów i wymienia <u>cztery najbardziej rozpoznawane</u> osoby, uzasadniając swój wybór, – wymienia cztery przykłady instytucji, których pracownicy wchodzi w skład korpusu służby cywilnej; wie, co to	– wymienia <u>pięć przykładów</u> kompetencji Rady Ministrów i opisuje trzy, – wykorzystując oficjalne strony internetowe ministerstw oraz Rady Ministrów, ustala, jakimi sprawami zajmują się poszczególni ministrowie; wymienia <u>trzy kluczowe</u> programy lub projekty, ich cele i efekty; formułuje opinię w tej sprawie, – wyszukuje informacje na temat obecnego składu Rady Ministrów i wymienia <u>pięć najbardziej rozpoznawalnych osób</u> , uzasadniając swój wybór, – wyszukuje w <i>Konstytucji RP</i> zapisy dotyczące odpowiedzialności	– opisuje <u>sześć przykładów</u> kompetencji Rady Ministrów, – wykorzystując oficjalne strony internetowe ministerstw oraz Rady Ministrów, ustala, jakimi sprawami zajmują się poszczególni ministrowie; wymienia <u>trzy kluczowe</u> programy lub projekty i dokonuje ich analizy – wskazuje cele, efekty, wpływ na życie innych ludzi; formułuje <u>opinię</u> w tej sprawie, – wyszukuje informacje na temat obecnego składu Rady Ministrów i wymienia najbardziej rozpoznawane osoby (<u>co najmniej pięć</u>), uzasadniając swój wybór	– analizuje siedem przykładów kompetencji Rady Ministrów, – wykorzystując zasoby internetowe (oficjalne strony Rady Ministrów i poszczególnych ministrów), zapoznaje się z pracami (programem, projektem) wybranego ministra i formułuje opinię w jego sprawie; analizuje <u>kluczowy</u> program (projekt) ministerstwa, efekty i wykonanie w oparciu o wydatkowanie funduszy z budżetu, opiera się m.in. na <u>dwoch opiniach</u> ekspertów; poddaje swoją opinię pod dyskusję, – wykorzystując oficjalne strony internetowe ministerstw oraz	praca z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i>) wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach dyskusja rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

			cywilnej, – identyfikuje (funkcję), kto jest przedstawicielem Rady Ministrów w województwie, i wyszukuje <u>dwie instytucje</u>, które mu podlegają (R).	jest korpus służby cywilnej, – wymienia (funkcję), kto jest przedstawicielem Rady Ministrów w województwie, i wyszukuje <u>trzy instytucje</u>, które mu podlegają (R).	Rady Ministrów i poszczególnych ministrów; wskazuje rodzaj odpowiedzialności i konsekwencje (R), – wymienia <u>pięć przykładów</u> instytucji, których pracownicy wchodzi w skład korpusu służby cywilnej, i wyjaśnia, jaką rolę odgrywa służba cywilna (R), – wymienia (funkcję), kto jest przedstawicielem Rady Ministrów w województwie, i wyszukuje <u>cztery instytucje</u>, które mu podlegają, dzieli je na administrację zespoloną i niezespoloną (R).	– na podstawie tekstów (<i>Konstytucja RP</i>, tekst z podręcznika) analizuje sposób powołania Rady Ministrów w Polsce (R), – wyszukuje w <i>Konstytucji RP</i> zapisy dotyczące odpowiedzialności Rady Ministrów i poszczególnych ministrów; wyjaśnia rodzaj odpowiedzialności i omawia konsekwencje (R), – wymienia <u>pięć przykładów</u> instytucji, których pracownicy wchodzi w skład korpusu służby cywilnej; wyjaśnia, jaką rolę odgrywa korpus służby cywilnej, – wymienia (funkcję), kto jest przedstawicielem Rady Ministrów w województwie, i wyszukuje sześć instytucji, które mu podlegają, dzieli je na administrację zespoloną i niezespoloną (R).	Rady Ministrów, analizuje, jakimi sprawami zajmują się poszczególni ministrowie; wymienia <u>trzy kluczowe</u> programy lub projekty i dokonuje ich analizy – wskazuje cele, efekty, wpływ życia innych; ocenia aktywność wybranego ministra na podstawie danych dotyczących wydatkowania funduszy, – wyszukuje informacje na temat <u>obecnego składu</u> Rady Ministrów i wymienia <u>osiem</u> najbardziej rozpoznawanych osób, uzasadniając swój wybór; dzieli się opinią na forum klasy (R), – na podstawie tekstów (<i>Konstytucja RP</i>, tekst z podręcznika) tworzy schemat powołania Rady Ministrów w Polsce; ocenia rolę Prezydenta RP i Sejmu w procedurze 3 kroków i uzasadnia swoje zdanie (R), – wyszukuje		
--	--	--	--	---	---	--	---	--	--

							w Konstytucji RP zapisy dotyczące odpowiedzialności Rady Ministrów i poszczególnych ministrów; analizuje rodzaj odpowiedzialności, konsekwencje; porównuje odpowiedzialność indywidualną i solidarną (R), – wymienia <u>pięć przykładów</u> instytucji, których pracownicy wchodzi w skład korpusu służby cywilnej; analizuje, jaką rolę odgrywa korpus służby cywilnej w państwie, – wymienia (funkcję), kto jest przedstawicielem Rady Ministrów w województwie, i wyszukuje osiem instytucji, które mu podlegają, dzieli je na administrację zespoloną i niezespoloną (R).		
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopełniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		

TEMAT LEKCJI: Władza sędziowska
Liczba godzin: 2

6.5	Uczeń: (P) V.5) opisuje strukturę władzy sędziowskiej (Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne i sądy wojskowe, Trybunał Konstytucyjny i Trybunał Stanu) i wyjaśnia jej funkcje oraz znaczenie dla obywatela	struktura wymiaru sprawiedliwości sądy powszechne sądy wojskowe sądy administracyjne rodzaje sądów powszechnych (rejonowe, okręgowe, apelacyjne) apelacja dwuinstancyjność rodzaje sądów administracyjnych – NSA, WSA Sąd Najwyższy niezawisłość sędziów niezależność sądów Trybunał Konstytucyjny skarga konstytucyjna, Trybunał Stanu	– identyfikuje elementy władzy sędziowskiej w Polsce i tworzy z nich strukturę, – wyszukuje <u>dwa ze wskazanych sądów</u> (rejonowy, okręgowy apelacyjny), którego jurysdykcja obejmuje jego miejsce zamieszkania (R), – identyfikuje terminy: niezawisłość sędziowska i niezależność sądów oraz wyszukuje je w <i>Konstytucji RP</i> (R), – identyfikuje funkcję władzy sędziowskiej i wyjaśnia na przykładzie, jakie ma znaczenie dla obywatela; wyjaśnia termin apelacja.	– wymienia elementy władzy sędziowskiej w Polsce i tworzy z nich strukturę; rozróżnia sądy powszechne, wojskowe i administracyjne, do każdego z nich podaje przykłady, – wyszukuje informacje na temat Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu (R), – wyszukuje sąd: rejonowy, okręgowy i apelacyjny, którego jurysdykcja obejmuje jego miejsce zamieszkania (R), – wyjaśnia terminy: niezawisłość sędziowska i niezależność sądów oraz wyszukuje je w <i>Konstytucji RP</i> (R), – identyfikuje <u>po jednym zadaniu</u> SN, TK i TS, wskazuje, gdzie składa się skargę konstytucyjną,	– opisuje elementy władzy sędziowskiej w Polsce i tworzy z nich strukturę, w tym dotyczącą dwuinstancyjności postępowania; rozróżnia sądy powszechne, wojskowe i administracyjne, do każdego z nich podaje <u>po jednym przykładzie</u> zakresu rozpatrywanych spraw, – wyszukuje sąd: rejonowy, okręgowy i apelacyjny, którego jurysdykcja obejmuje jego miejsce zamieszkania; korzysta z serwisów internetowych wskazanych sądów (R), – identyfikuje kroki, jakie należy podjąć, aby sąd administracyjny rozpatrzył daną sprawę; wyszukuje informacje na ten temat (R), – omawia terminy: niezawisłość sędziowska i niezależność sądów	– opisuje strukturę władzy sędziowskiej w Polsce, w tym dotyczącą dwuinstancyjności; rozróżnia sądy powszechne, wojskowe i administracyjne, do każdego z nich podaje <u>po dwa przykłady</u> zakresu rozpatrywanych spraw, – wyszukuje sąd: rejonowy, okręgowy i apelacyjny, którego jurysdykcja obejmuje jego miejsce zamieszkania; korzysta z serwisów internetowych wskazanych sądów, jakie należy podjąć, aby sąd administracyjny rozpatrzył daną sprawę; wyszukuje informacje na ten temat (R), – analizuje terminy: niezawisłość sędziowska i niezależność sądów oraz podaje po trzy przykłady gwarancji tych zasad; wyszukuje je w <i>Konstytucji RP</i>,	– tworzy i analizuje strukturę władzy sędziowskiej w Polsce, w tym dotyczącą dwuinstancyjności; rozróżnia sądy powszechne, wojskowe i administracyjne, do każdego z nich podaje <u>po dwa przykłady</u> zakresu rozpatrywanych spraw, – wyszukuje sąd: rejonowy, okręgowy i apelacyjny, którego jurysdykcja obejmuje jego miejsce zamieszkania, i omawia ich właściwości; korzysta z serwisów internetowych wskazanych sądów (R), – omawia kroki, jakie należy podjąć, aby sąd administracyjny rozpatrzył daną sprawę; wyszukuje informacje na ten temat (R), – porównuje terminy: niezawisłość sędziowska i niezależność sądów oraz podaje po cztery	praca z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i>) wyszukiwanie informacji w internecie notatka studium przypadku praca z tekstem podręcznika działanie obywatelskie pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena
-----	--	--	---	--	--	---	---	--	---

				– wymienia funkcję władzy sądowej i wyjaśnia na dwóch przykładach, jakie ma znaczenie dla obywateli; wyjaśnia termin apelacja.	oraz podaje po <u>dwa</u> przykłady gwarancji tych zasad; wyszukuje je w <i>Konstytucji RP</i> (R), – identyfikuje po jednym zadaniu SN, TK i TS; wskazuje, gdzie składa się skargę konstytucyjną, gdzie kasację, a gdzie skargę kasacyjną, – wymienia funkcję władzy sądowej i omawia na dwóch przykładach, jakie ma znaczenie dla obywateli; wyjaśnia termin apelacja.	(R), – omawia po dwa zadania SN, TK i TS; wskazuje, gdzie składa się skargę konstytucyjną, gdzie kasację, a gdzie skargę kasacyjną, – omawia funkcję władzy sądowej i analizuje <u>na dwóch przykładach</u>, jakie ma znaczenie dla obywateli; wyjaśnia termin apelacja.	przykłady gwarancji tych zasad; wyszukuje je w <i>Konstytucji RP</i> (R), – porównuje zadania SN, TK i TS; wskazuje, gdzie składa się skargę konstytucyjną, gdzie kasację, a gdzie skargę kasacyjną, – analizuje funkcje władzy sądowej i omawia <u>na dwóch przykładach</u>, jakie mają znaczenie dla obywateli; wyjaśnia termin apelacja i wymienia, do jakich sądów może być składana.		
	(DZO) Działanie obywatelskie Weź udział w rozprawie sądowej jako obserwator! Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania	Wybierz się – indywidualnie lub w grupie kolegów i koleżanek – na rozprawę do najbliższego sądu rejonowego. Porządek spraw w danym dniu najczęściej można sprawdzić w wyszukiwarce dostępnej na stronie internetowej danego sądu – większość z nich jest jawna, a zatem mogą odbywać się w obecności publiczności. Wybierz jedną ze	– organizuje działanie przy wsparciu nauczyciela lub koleżanek i kolegów, – bierze udział w rozprawie.	– organizuje działanie przy wsparciu nauczyciela lub koleżanek i kolegów, – przygotowuje się do udziału w rozprawie, – bierze udział w rozprawie.	– samodzielne organizuje udział w rozprawie sądowej, – przy wsparciu nauczyciela uzyskuje zgody udziału w rozprawie, kiedy są wymagane, – przygotowuje się do udziału w rozprawie, – bierze udział w rozprawie, – prowadzi portfolio.	– samodzielne organizuje udział w rozprawie sądowej, – przy wsparciu nauczyciela uzyskuje zgody; przygotowuje wymagane pisma, – przygotowuje się do udziału w rozprawie, – bierze udział w rozprawie, – w prosty sposób dokumentuje swój udział, – prowadzi portfolio.	– samodzielne organizuje udział w rozprawie sądowej w charakterze publiczności, – uzyskuje zgody, kiedy takie są wymagane – przygotowanie odpowiednich dokumentów, przygotowuje się do udziału w rozprawie pod względem merytorycznym i formalnym (np. znajomość zasad zachowania, odpowiedni ubiór), przedstawia udział w notatce,	działanie obywatelskie	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja / IZ od N, ocena koleżeńska, pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie

		spraw rozpatrywanych w interesującym Cię wydziale sądu (karnym, cywilnym) i wciel się w rolę obserwatora posiedzenia. Sporządź notatkę ze swojej wizyty i podziel się swoimi obserwacjami na forum klasy. Przedstaw, czego dotyczyła sprawa rozpatrywana przez sąd, z jakich elementów składa się rozprawa, kto brał w niej udział, w jaki sposób sędzia zadbał o zachowanie bezstronności.					– prowadzi na bieżąco portfolio działania, dokumentuje pracę.		
--	--	--	--	--	--	--	---	--	--

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:	UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Trójpodział władzy Liczba godzin 1									

6.6	Uczeń: (P) V.6) na przykładzie ustroju III Rzeczypospolitej Polskiej uzasadnia znaczenie podziału i równowagi władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej dla demokratycznego charakteru państwa; na wybranym przykładzie omawia kontrowersje związane z trójpodziałem władzy, przytaczając argumenty różnych stron sporu	zasada trójpodziału władzy aspekty trójpodziału władzy: funkcjonalny i organizacyjny geneza koncepcji podziału władzy trójpodział władzy a demokracja wyzwania związane z trójpodziałem władzy	– wyjaśnia, na czym polega trójpodział władzy, i wymienia <u>jedno z czterech</u> jego założeń, – wymienia <u>jedną</u> konstytucję Polski sprzed 1997 r., w której zastosowano zasadę trójpodziału władz (R), – na podstawie tekstu (<i>Konstytucji RP</i>, materiału w podręczniku) identyfikuje <u>trzy elementy</u> (przykłady) polskiego system politycznego, które świadczą o współdziałaniu (odziaływaniu) i kontroli (hamowaniu się) poszczególnych władz.	– wyjaśnia, na czym polega trójpodział władzy, i wymienia <u>dwie</u> z czterech jego założeń, – wymienia <u>dwie</u> konstytucje Polski sprzed 1997 r., w których zastosowano zasadę trójpodziału władz (R), – na podstawie tekstu (<i>Konstytucji RP</i>, materiału w podręczniku) wymienia <u>cztery elementy</u> (przykłady) polskiego system politycznego, które świadczą o współdziałaniu (odziaływaniu) i kontroli (hamowaniu się), poszczególnych władz.	– wyjaśnia, na czym polega trójpodział władzy, i wymienia <u>trzy z czterech</u> jego założeń, – wymienia <u>dwie</u> konstytucje Polski sprzed 1997 r., w których zastosowano zasadę trójpodziału władz, oraz <u>jedną</u>, gdzie ta zasada nie wystąpiła (R), – na podstawie tekstu (<i>Konstytucji RP</i>, materiału w podręczniku) wymienia <u>pięć elementów</u> (przykładów) polskiego system politycznego, które świadczą o współdziałaniu (odziaływaniu) i kontroli (hamowaniu się) poszczególnych władz, <u>dwa</u> z nich analizuje, przyporządkowuje je do kategorii: proces legislacyjny, powoływanie Rady Ministrów, sprawowanie wymiaru sprawiedliwości, – na podstawie tekstu (materiał z podręcznika) wymienia <u>dwa</u>	– wyjaśnia, na czym polega trójpodział władzy, i wymienia <u>cztery</u> jego założenia, – omawia aspekt funkcjonalny i organizacyjny zasady trójpodziału władzy (R), – wymienia <u>dwie</u> konstytucje Polski sprzed 1997 r., w których zastosowano zasadę trójpodziału władz, oraz <u>dwie</u>, gdzie ta zasada nie wystąpiła (R), – na podstawie tekstu (<i>Konstytucji RP</i>, materiału w podręczniku) wymienia <u>sześć elementów</u> (przykładów) polskiego system politycznego, które świadczą o współdziałaniu (odziaływaniu) i kontroli (hamowaniu się) poszczególnych władz, <u>trzy</u> z nich analizuje, przyporządkowuje je do kategorii: proces legislacyjny, powoływanie Rady Ministrów, sprawowanie wymiaru	– wyjaśnia, na czym polega trójpodział władzy i skąd pochodzi koncepcja, wymienia <u>cztery</u> założenia zasady trójpodziału władzy, – porównuje aspekt funkcjonalny i organizacyjny zasady trójpodziału władzy (R), – porównuje po <u>dwie</u> konstytucje Polski sprzed 1997 r., w których zastosowano zasadę trójpodziału władz oraz te, gdzie ta zasada nie wystąpiła (R), – na podstawie tekstu (<i>Konstytucji RP</i>, materiału w podręczniku) wymienia <u>osiem elementów</u> (przykładów) polskiego system politycznego, które świadczą o współdziałaniu (odziaływaniu) i kontroli (hamowaniu się) poszczególnych władz, <u>cztery</u> z nich analizuje, przyporządkowuje je do kategorii: proces legislacyjny, powoływanie i funkcjonowanie Rady Ministrów,	praca z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i>) wyszukiwanie informacji w internecie wypowiedź argumentacyjna praca z tekstem podręcznika pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania sprawdzające / samoocena
-----	--	---	---	---	---	--	---	--	--

					wyzwania, które wynikają współcześnie z trójpodziału władzy, i wskazuje rozwiązanie.	sprawiedliwości, – na podstawie tekstu (materiał z podręcznika) wymienia <u>trzy</u> wyzwania, które wynikają współcześnie z trójpodziału władzy, i wskazuje rozwiązanie, – formułuje opinię na temat „Nadużyciem jest bowiem twierdzenie, że partykularne interesy zwycięskiej partii zawsze odzwierciedlają rzeczywiste dobro suwerena” i wymienia po dwa argumenty „za” i „przeciw”.	sprawowanie wymiaru sprawiedliwości, – na podstawie tekstu (materiał z podręcznika) wymienia <u>cztery</u> wyzwania, które wynikają współcześnie z trójpodziału władzy, i wskazuje rozwiązania, – formułuje opinię na temat „Nadużyciem jest bowiem twierdzenie, że partykularne interesy zwycięskiej partii zawsze odzwierciedlają rzeczywiste dobro suwerena” i wskazuje po trzy argumenty „za” i „przeciw”.		
--	--	--	--	--	---	--	---	--	--